

...ف عمومیه نظارتی
...ت وترجمه کتبخانه‌سی

عدد ٤٠

سلیمان نظیف

بطاریه ایله آتش

عرقمه، وطنمه، تاریخمه اهانت
ایتمش اولان افراد واقوامك هیچ
بریني اونوتما ترك اوغلي!..
اونوتما... وعفو ایتمه!...

منافع نقدیه‌سی ایتام شهدا مؤسساته تبرع ایدلمشدر.

استانبول — مطبعهٔ عامره

١٣٣٤

سلیمان نظیف

بطاریه ایله آتش

عرقمه ، وطنمه ، تاریخمه اهانت
ایتمش اولان افراد واقوامك هیچ
برینی اونوتما ترك اوغلی !..
اونوتما ... وعفو ایتمه !...

منافع نقدیه‌سی ایتام شهدا مؤسساتنه تبرع ایدلمشدر .

استانبول — مطبعهٔ عامره

١٣٣٤

جناب شہاب الدین بیگ

پلونه شهدای معظمه سندن دردنجی طابوریك بیکباشیسی
شهاب الدین بکك نجل نجیبی، اڭ بیوك استادم،
جنابی بك افندیه

بو سطوری صمیمی اریکهٔ دهاکزك پای اجلالی اوکنه برجزیهٔ شکران اولهرق
وضع ایدیورم. مساعده بیوررسه کز اولاد شهدایه اتحاف ایدلسون.

اڭ کوچوك تلمیذیکز:
نظیف
[illegible]

مختلف زمانلرده، مختلف سببلرك يازديرديغى بو پريشان صحيفه‌لرى جمع ايله اولاد شهدايه اتحاف ايدييورم .

حيات آرا، حيات افزا أولوملر بر چوق قيمتلى همعرقلرمزى ألمزدن آلدى . فطرت بشر نه‌قدر لاقيد وبى وفا اولورسه اولسون، هرقوم وانسانك تبجيل ايتديكى مقدّس بر فكر واملّ يولنده : وطن يولنده، دين يولنده فداى جان ايدنلر، وطنلرينك سطح خاكندن وطنداشلرينك حريم صميم يادينه انتقال ايدرلر. طونه‌دن عمّانه قدرشو مبارك ديارك هرطرفنده دوكولن قانلريله تاريخ مّليمزى يازمش اولان شهيدلرده بزم هم وقايعنامهٔ موجوديتمزده، هم قلبمزده ياشايه‌جقدر .

نشان طاشى، ١٢ تشرين اول ١٣٣١ سليمان نظيف

روس كيمدر ، موسقوف نه در ؟...

روس کیمدر، موسقوف نه‌در !..

تام ایکی بچق عصر ... اوت ، تام ایکی یوز اللی سـنه اولدی ، عرق ودینمزك بو الڭ بیوك والڭ بی امان دشمننه أولوم میـدانلرنده صیق صیق تصادف ایدییورز . بوکون هیچ بر ترك ومسـلمان عائله کوسـتریله‌مزکه بر ویا متعدّد اولادینی موسقوف محاربه‌لرینڭ برنده شهید ویرمامش اولسون !.. او معرکه‌لرڭ بیکلرجه داستان گریانی ، دیار اسـلامڭ ایصسز کوشه‌لرنده ایکی یوز اللی سـنه‌دن بری ایقاظِ انین ... ایکی یوز اللی سنه‌دن بری ایقاد کین ایدییور .

مملکتمزده توتمین‌اوجاقلرڭ هر بری دیکرینه برروس محاربه‌سنده بسته‌لنمش برفغان ساکتی تکرار ایدر .

کویلره ، تارلالره نیچون خراب اولدقلرینی صور : درحال جواب ویررلرکه اعمار ایدن بازوی‌سی برموسقوف جنکنده قیرلدی !...

بو دیارڭ شرقنده ، شمالنده بر آووج طوپراق بولنمازکه ترکڭ موسقوف أليله دوکولمش مبارك قانی ایچمش اولماسون !..

بو دیارڭ غربنده ، جنوبنده بر خانمان گورلمزکه جدار تارماری ترکڭ ، روس سلاحیله‌اوزاقلرده ئولمش براوغلنه ایصال تلهّف ایتمکه چالشان آه وواهنی دیکله‌مش بولنماسون !...

موسـقوفك صاچی مغفل ، سـکوتی عقور ، مداراسی خائن ، یاردیمی مهیندر .

ای ترك اوغلی !.. سکا طمرلرکده‌کی قانی اهدا ایدنلر، قانلرینك صوك قطره‌لرینی موسقوف محاربه‌لرنده دوکدیلر . سن بوگون ، یارین نه اولورسه‌ك اول ، فقط اونوتما که او شهیدلرك ابدی بر یتیمی‌سك ! بو دین ، بو دولت ، بو وطن کبی ، بو غیظ ، بو کین ، بو انتقام‌ده اونلرك سکا برمیراث مبارکی‌در . دنیاده بر روسیه وبر روس قالدقجه بوحقکه و بووظیفه‌که حرمتکار اول :

حقك أولدیرمك ، وظیفه‌ك أولمکدر ترك اوغلی !..

بطاریه ایله آتشه !!!....

بطاریه ایله آتش !!!...

عثمانلیلرك وقایعنامهٔ موجودیتنه چتالجه محاربه‌سی بر صحیفهٔ مشوّشه علاوه ایدرکن ، بز آلتمش بر وطنپرست وطنداش ایله حربیه نظارتنك بر کنج مظلمنه طیقلمشدق .

فلاکت عمومیه‌نك مواجههٔ مقدّسه‌سنده کندی حالمزدن بحث ایتمك عیبدر . ذاتاً اورایه نیچون و کیملرك مفاسد ویا مقاصدینه حرمةً آتلمش اولدیغمزی اوزمان تماميله بیلمیوردق. وحالا مبهم قالمش نقطه‌لر واردر. حقیقت آرانیلیرسه او محبسه سقوط ویا صعودمزه سبب مشروع اوله‌بیله‌جك نه بر گناه ، نه بر ثواب ایشلمشدك . بزی کیجه‌نك برنده توقیف و ینه کیجه‌نك برنده تخلیه ایتدیلر. ایشته بوقدر !.. شیمدی بوراده او ماجرادن بحث ایدیشم ، یازه‌جغم ماجرانك او بحثه تعلق اولدیغی ایچوندر . قارئدن نیاز عفو ایدرم .

اوت ، اردولرینك بریله ویانه‌یی محاصره ایدرکن دیکریله تبریزه استیلا ایدن سلیمان قانونینك پایتخت بدبختنه بلغارلرك ایتدیکی هجومی دفع ایچون عثمانلی سفائن حربیه‌سندن چکمجه و ترقوس گوللری اوکنده آتیلان طوپلرك طرّاقهٔ دورادورینی بز کیجه یاریلرنده محبس عرفینك پنجره‌لرندن دیکلدك . او سسلر یالکز او لیال ضجرتده ایکلمش وایکلتمش اولمقله قالمیه‌جق ؛ اعماق روح ویادمزه، اوانینلرك مادام الحیاة معکس کریانیدر .

ایشته‌شئونك براستهزای مؤلمی‌دها: محاربه بایرام کونلرینه تصادف ایتمشدی. میدان حربده آتیلان طوپلره، استانبولك مواقع معینه‌سنده ومعین وقتلرده پاطلایان افواه ناریه، صانکه برعیدخاسرك صدای تحریرینی ایصال ایدییوردی . بیزانسلك خارجده‌کی سکنۀ هواپرستنی بیلمم، بز بولندیغمز یرده دمبستۀ بهت اولمش، دیکلیوردق .

عثمانلی حرب کمیلرینك چکیجه وترقوس گوللری اوکنده‌پاطلایان طوپلری بزم زندان ووجدانمزی ایکلتیرکن ، خیالم کچمش زمانلرك ماجرای مفاخرندن تسلیتلر دیلندی . وبالطبع الڭ اوّل [پلونه]یی دوشوندم .

پلونه‌نك وجهانك الڭ بیوك قهرمانی اولان غازی عثمان پاشانك نجل نجیبی نورالدین پاشادن برقاچ کون اوّل بر (پلونه تاریخ حربی) استعاره ایتمشدم. ایکی کرّه قراکلق اولان اوکیجه‌لری مکر بوکتاب تنویر ایده‌جکمش . چونکه محبس عرفی‌یه قدر جیبمده بکا رفاقت ایتمشدی .

حالك مزاحمنی ماضینك مفاخریله آووتمق واویوتمق ایچون ، محتویاتی اوتوز سنه‌یه قریب بر زماندن بری آشنای حسّ وادراکم اولان (پلونه تاریخ‌حربی) نك صحیفه‌لرینی بربربرچویرمکه باشلادم. هرورق بر قاچ قهرمانك سیمای لایموتنی احتوا وتشهیر ایدییوردی . طونج کسلمش اراده‌لر، شدائد مواسم آلتنده ممات‌ایله حیاتی عین‌انظارِ استحقار ایله تتره‌تن وقور ومتین عسکرلر، ترك عسکرلری، برر برر کوزمك اوکندن کچدی . پلونه‌نك اوکونه قدر تاریخ ایله هیچ بر آشنالغی اولمیان افق وضیعندن بیلمم نصل بر هوای اساطیری وزان اولمشدی‌که قهرمانلری، بیکلرجه فرسخ اوزاقلردن تتره‌ین وآغلایان

خویشان معزّزك یادیتیمی قارشیسنده بیله بی حسّ و پرعزم طوریبورلردی.
غزا ایله شهادتك یکدیکرینی متوالیاً قیصقاندیغی او ابدی کونلر برر برر کوزمك اوکندن کچدی. اکر انسانك (فوق البشر) کوروندیکی ساعتلر ودقیقه‌لر وارسه اك بیوکلرینه، بی شبهه، پلوونه‌نك آفاق خلودی مهد ومدفن اولمشدر.

بیوك وقعه‌لر برچوق بیوك آدملری – اکر تعبیر جائز ایسه – بر آنده یتشدیریر. آرتق تاریخ بونلرك مالکانهٔ مؤبّدیدر. [پلوونه] میدان حربنك اعداد ایتدیکی امکان اولماسه‌یدی، قرق بیك نادرهٔ بسالت، مجبول اولدقلری خصائص مردانه‌یی اظهار ایتمکه میدان و امکان بولمقسزین، هربری برماضینك مقبرهٔ تارنده تارمار اولورکیدر وحتّی [زانچار قهرمانی] نك [٠] بیله کوکللرمزده بوقدر بلند و مخلّد اریکهٔ تجلّی اولمازدی.

پلوونه اویله برکل‌درکه هرجزئی وبتون اجزاسی برتجانس، برعینیت کوستریر. ویالکز عثمان پاشا، یالکز توفیق پاشا، یالکز یونس بك دکل، پاشالردن، بکلردن، افندی وآغالرله چاوش، اونباشی ونفرلردن برکتیبهٔ ذی‌شان وذی وقار، تاریخك حضور ابدیت پناهنده متمادی برکچید رسمی اجرا ایدر.

ایشته نره‌لی وکیمك نه‌سی اولدیغی بیلنمین بر علی چاوش‌که (اوشوندول) قریه‌سنك اوست طرفنه روسلر طرفندن قونیلان سکز طوپلق بربطاریه‌یه ترك موقع ایتدیرییور. اثرك مؤلفی پلوونه یارانندن بیکباشی طلعت بك شو شخص وحادثه‌یی بوصورتله تعریف ایتمکده:

[٠] عثمان پاشا پلوونه‌یه کلمه‌دن آز اول (زانچار) ده ضرب عصاتنه برضربهٔ بی امان ایندیرمشدی.

« دشمنك بونقطه‌ده ثبات ایده‌مامسنه سبب یونس بك طابیه‌سنده بولنان اوچ طوپدن علی چاوش نامنده اولان وصربیه‌نك ایزوو محاربه‌سنده دخی بالذات معیت قوماندانیده بولنان بطاریه‌ده بولنه‌رق عثمان پاشانك وبتون اردو ارکانك مظهر تحسین وآفرینی اولان چاوشك جسورانه حرکتی ومدققانه نشان آتمسی یوزندن اولمشدرکه دها آشاغیده دخی بیان اولنه‌جغی وجهله قارشو - سنده‌کی دشمنك هرآن تبدیل موقع ایتمسنه سبب اوله‌رق تاریخه اسمی درج اولنه‌جق صورتده ابراز حسن خدمت ایتمشدر . » [١]

علی چاوش !... ایشته براسم‌که بوکون نسخ مطبوعه‌سی بیله کمیاب اولمش برکتابك کچوك برصحیفه‌سنده یاواش یاواش متواریٔ نسیان اولمغه یوز طوتمش . فقط بر زمان بر وطنی مدافعه ایله بر تاریخی قورتارمش اولان بوآدمه قارشی بزم نسیاندن ، اهمالدن ، لاقیدیدن بشقه ایفا ایده‌جك وظیفه‌لرمز واردی .

علی چاوش بوکون برحیاتمی ، دکلمی ؟ کیمسه بیلمز ! احتمال‌که استراحت ابدیه‌دن نصیب موعودینی حالا آلمامش ... بلکه آناطولینك خراب بر کوشه‌سنده اختیار ، علیل ، محتاج ، آچ ، کلوب کچنلردن برنفقه ، برلقمه دیلنیور . اکر بوبویله ایسه .... اکر علی چاوش پلونه‌دن کوتوردیکی حموله‌ٔ شان وشرفی برکلبهٔ ویرانك سفالت وذلتی ایچنده چوروددیورسه ، ای ترك ، او سفیل و ذلیل اولان سنك وظیفه‌ك ، سنك شرفك ، حیثیتك ، ناموسك ، عرقکدر . بلغارلرك بر حمله‌ده صوفیه‌دن چتالجه‌یه طیانمسی کبی ، ظاهرده خوارقمشحون برمصیبته بوایکرنج اهمالکدن بشقه سبب آراما !

فقط بز پلونه‌یه دونه‌لم :

استحکاملره سونکو ایله هجوم ایدن ویاریم تعیین ایله کفاف نفس

---

[١] پلونه تاریخ حربی - مؤلفی ، طلعت بك صحیفه ٣٩١

ایتدیکی حالده دشمن عسکرلرینه سوددن ، یوغورتدن دملر اوران عسکرلر ، بزم ترك عسکرلری ، بو صحیفه‌لرده الڭ مرد والڭ معصوم چهره‌لریله کورنمکده‌در .

صوکره قیش کلیور . بر صورتده‌که قارشیسنده اوحمول ومتین ترك عسکرینی بولماسه ، هر عزم مقاومتی قیره‌جق وپلونه‌نڭ قپولرینی ترامپت چالان موسقوف عسکرلرینه آچه‌جق . طلعت بك پلونه‌نڭ الواح شتاسنی شوصورتله ارائه ایدییور :

تشرین اولك یکرمی، یکرمی برینه طوغری ایدی‌که صوغوقلر صوك درجه‌یه قدر شدت وپلونه تپه‌لرنده بولنان آغاجلرده ندرت بولوب عسکر کیجه‌لری استحکام ایچنده‌زمینلك اوجاقلرینی یاقه‌رق ایصینمق ویمکارینی پیشیرمك ایچون جوارده بولنان باغلرده‌کی آصمه کوتوکارینی قازمه وقصاطوره ایله چیقاروب طابیه‌لره کوتورورلر ایدی .

بیلیرمیسکز نه‌حالده ؟ . .

بیچاره افراد اوستلرنده، باشلرنده قالمادیغی وبناءً علی ذلك صوغوغك شدتیله طوکمق صیره‌لرینه کلدیکی حالده ، برده همان لاینقطع دوام ایدن سیس ویاغمورلر اوکیللی طوپراغی بالچق حالنه قویه‌رق کزلمز بردرجه‌یه کتیرمسی وعلی‌الخصوص اومعهود دری چارقلرك دخی ـ صحته مضرتندن قطع نظر ـ هر آیاق آتشده قایمسیله حاملنی برقاچ کره‌لر تپه طاقله ایده‌رك چامورلره بله‌مسی وبعضاً برکره دوشولدیکی حالده قالدیرمق وتعبیر اصحله بالچقدن قورتارلمق اوزره برخیلی اوغراشلمسی کبی بیك مصیبت آراسنده ایدی .

یابومیانده دشمنك بومباردمانی نه‌یاپه‌لم ؟ . . اجرا ایدیلن بومباردمانده کولله‌لر اکثریتله‌استحکاملری آشدقلرندن‌ودشمن آرالقده راست‌کله محلره دخی آتش اجرا ایتدیکندن بوده مقصدی منعه یاردیم ایدر وبومصیبت اولکیلرینه شدت وفوق‌العاده بردهشت ویریر ایدی . بوقدر مشاق ومحن ایله برابر محاصره‌ده امتداد ایتدکجه‌ذاتاً مقداری قلیل اولان‌ارزاق ومهمات کوندن‌کونه تناقص ایدوب نهایت عسکرك تعیینات اکلیه‌سی نصفی بغدای ونصف دیکری

قوقوروز ، یعنی مصر بغدایی اونیله یاپلمش یوز قرق درهملك بر اکمکله سکسان ونهایت یوز درهمه قدر اوکوز ومانده أتنه منحصر قالدی‌که بو أت تعییناتی دخی پلونه‌یه قافله ایصال ایدن‌عربه‌لر حیواناتنك ذبحیله ویریلیرایدی .

بوحیوانات برخیلی وقت اردوی همایونك پلونه‌ده‌قالدیغی حالده أت‌تعیینات روزمره‌سنی اداره‌یه کافی مقدارده ایدی سه‌ده نه‌چاره‌که بونلرك جمع ورعی اولندقلری محللرده دکل ، دشمنك آتشی آلتنده بولنان اوزاق نقطه‌لرده دخی ییه‌جکلری بوانه‌مدیغندن آچلقله اقتدارسزلقدن یومیه اوتوز قرق دانه‌سی تلف اوله‌رق مقدارلرینه نقصان عارض اولوردی .

لکن بولاشه‌لر نه‌اولدی بیلیرمیسکز ؟ . . ایشته بونلردن‌ده آچلقدن أوله درجه‌سنی بولمش اولان زواللی کلبلر استفاده ایده‌رك پك‌چابوق یرلرنده یل أسردی .

بوراده دشمنك اوقدر آتشی ومدهش حالی قارشیسنده محصورینك تعییناتلرینی نصل طبخ ایتدیکنه مراق اولنمازمی ؟ بوتعیینات عسکرك زمیندکلری ایچروسنده وفرصت بولدجه اوته‌ده بریده متعدد فصله‌لرله بر قاچ نوبتده واکثر اوقاتده یاری چیك اولدیغی حالده قاینادیله بیلیر ایدی . تشکر اولنورکه خدمات عسکریه اوحالده بولنان طعامی‌ده زواللی افراده هضم ایتدیره‌رك صحتی اخلال ایلمزدی .

ویریلن بوتعیینات ، عسکرك آنجق برنوبتی ایچون اولوب صباح نوبتی ایچون عسکر ابتدالرده بوله بیلدیکی مصرلری دشمن دانه‌لرینك ایچریسندن چیقان تیموردن‌معمول مدوردیکر بردانه ایله [*] أزدکدن صوکره پیشیردکاری حالده آقشام طعامنی یتشدیرنجه‌یه قدر بونکله اکتفا ایدرلردی . [١]

بو مضایقهٔ معیشت هرکون سفالت عضویه‌یی بویوده بویوده آرتیور ، وبونکله برابر پلونه‌نك بازوی مقاومتی نه‌قیریلیور ، نه أکیلیوردی . ٩٩٧ صحیفه‌لك کتابك اکثر اوراقی بوجانخراش وبلند احوالك حامل حکایاتی‌در . توتونك براوقه‌سی اوچ عثمانلی آلتونه،

[*] مؤلف کتاب بودانه‌لرله دشمنك مرمیلرینه تلمیح ایدییور .
[١] پلونه تاریخ حربی . مؤلفی طلعت بك . صحیفه : ٧١٩ - ٧١٤

شکرك یوزدرهمی یاریم لیرایه صاتیلیور . بونلر بالطبع ارباب یساره نصیب اوله‌بیله‌جك نعمتلردندر . افراد آصمه کوتوکلرینك قبوقلرینی قییه‌رق توتون یرینه ایچمکله اکتفا ایدییور .

بونلر صوك لقمه‌یی بولنجه‌یه قدر ثبات ایتدیلر . نتیجه ایسه تسلیم دکل ، خروج طرزنده تجلّی ایتمشدی . عثمان پاشا یاره‌لانمش ، یونس بك شهید اولمش ، الك گزیده امرا وافراد ایسه شوایکی برگذار غزادن برینی حامل : یاشهید ، یامجروح . بوحالده ینه افراد اُلنده‌کی تفنکی ویرمامك ومتمادیاً دوکوشمك ایستیور .

هرآنی برمحشر بسالت اولان اودرت آیلق کیرودارك اعتقادمجه الك بیوك لوحهٔ حماستی میرآلای یونس بکك کندی طابیه‌سنده دشمن مرمیسیله پاطلایان جبخانه عربه‌لرینك اشتعال ناکهانیسندن متولّد تلاش وهیجانی ازاله ودشمنك بوبادره‌دن بالاستفاده آنی برهجومله اوموقعی اسقاط ایده‌بیلمسی امکانی سلب ایچون ، یوکسك برسسله ویردیکی

بطاریه ایله آتش !!! ...

قومانداسی تشکیل ایدر . سوزی وقعه‌نك شاهدی و بو امررعدینك سامعی اولان طلعت بکه براقیورم . طلعت بك دییورکه :

آغستوسك یکرمی سکزنجی پازار کونی دخی سحرله برابر دشمن ینه جهات معلومه‌دن مواقع عثمانیه اوزرینه آتشه مباشرت وبزم طرفدن دخی متقابله ایله طرفین ئورقونچ برصورتله طوپ آتشنه مداومت ایتدیلر . مع‌هذا بوکون دشمنك پیاده وسواریلرندن عبارت مفرزه‌لری ینه « لوچه » یولی اوزرندن کورینوب مذکور اوشوندول وبریستوچ قریه‌لریله دها اوته‌یه برویه سوق و تعبیه ایتمکله باشلادیغی حالده سکز طابور قدر پیاده‌سنی بالخاصه

اوشوندول دره‌سنه ایندیردیکی یونس بك طابیه‌سندن کوریلوب اوزرلرینه طوپ آتشی اجرا ودرحال کیفیت طرف مشیر اکرمی‌یه باتلغراف عرض وانبا اولندی . یوم مذکورك ساعت درت راده‌لرنده یونس بك طابیه‌سنده آره سپرلری آراسنده محفوظ بولنان طوپ قپاقلولرندن برینه دشمنك مقوس کولله‌سی اصابتله اوچ قپاقلودن ایکیسی برهوا اولش وشو مصیبت سببیله جوار بولنان آره سپرلرینك پیاده قدمه‌لرنده تعبیه اولنمش ایکی بلوکدن اللیدن متجاوز مقتول ومجروح وقوع بولمش وفقط عساکر شاهانه شو مصیبته دخی صبر ایله ینه مقابلهٔ مقتضیه ایچون متبصرانه طاورانمشدر . هله بوطابیه‌ده قوماندان بولنان میرآلای یونس بکك بوآنده کوستردیکی غیرت ، عقول بشرك حقیقة خارجنده برحرکتدرکه بونی شوراده بیان هم اثرمزك تزیینه خدمت ، همده عسکر آرقداشلرمز ایچون بر درس عبرت اوله‌جغندن بروجه‌زیر عرضیله کسب مفخرت ایلرز :

بنده‌کز یونس بك طابیه‌سی کریسنده نام عاجزی‌یه منسوب طابیه‌ده بولنقده ودها بزم طرفده‌طوپ محاربه‌سی هنوز باشلامادیغندن یالکز دشمنك اطرافده‌کی حرکاتنی ترصدایلمکده‌ویونس بك طرفندن ویریلن امروکوستریلن اشارت موجبنجه (قو) نقطه‌سنده دشمن بطاریه‌لری اوزرینه طوپ آتشی اجرا ایتدیرمکده (چونکه بزم نقطه‌دن دشمنك مذکور نقطه‌سی کوریله‌مامکده ایدی) ایکن یونس بك طابیه‌سنده بردن بره بر دومان کوروب طرفةالعین ایچره برده برقاچ بطاریه طوپك بردن اجرا ایتدیکی برآتشك صداسی کبی بر صدا ایشیتدم . وجبخانه آتش آلدیغنی آکلادم . فقط درآن (بطاریه ایله آتش !) صداسندن عبارت برقوماندانك یونس بك طرفندن ویرلدیکنی ایشیتدیکم کبی مذکور طوپلرمزك‌ده آتش ایتدکلرینی کوردم . بواثناده بعض ضابطان یانمده بولنیوردی . حرکتك آصل غرابتی وعقله حیرت ویرن جهتی یونس‌بکك بو قوماندانی مصیبت واقعه‌نك تأثیراتندن سالم برمحلده بولنیه‌رق ویرمسیدر. باقکز بوحرکتنك صورتنی میر موی‌الیهك طابیه‌سنده بولنان ضابطاندن تحقیق اولنمشدرکه شوصورتله بیان ایدییورلر :

دشمنك دانه‌سی قپاقلویه تصادفدن براز اولجه یونس بك قپاقلولرك بولندیغی جهتده آره سپرینك پیاده قدمه‌سنده دشمنك احوالنی وکندی

طوپچیلرینك صورت حرکتنی امر ایدر اولدیغی حالده دیکر جهته باقمق اوزره بولەنك اوبرطرفنه کچمش وبوآنده مصیبت واقعه ظهوریله کندیسی طوپراق وقپاقلولردن صاچیلان آربەلر آلتنده قالمش ایدی که بویله برحالده کندیسنی شاشیرمیوب بروجه معروض قوماندایی ویردی . [*]

یونس بکك قانلر ودومانلر آراسنده عسکرینه ویردیکی بو امر اوتوز بش سنەدن بری پلونەنك افق ساکتنده اویویور . فقط بن چکمجه وترقوس گوللری اوکنده عثمانلی سفائن حربیەسندن آتیلان طوپلری کیجه یاریلرنده ایشیدیر ودیکلرکن ، یونس بکك صدای مرد وبلندی سمع خیالمده طولاشیور وصانکه اودوننمایه واوردویه

بطاریه ایله آتش !!! . . .

امرینی ویریبوردی .

---

[*] پلونه تاریخ حربی ، مؤلفی طلعت بك . صحیفه : ۳۹۷ ـ ۳۹٤

یونس بك

میرآلای یونس بك ۱۲۸۰ سنهٔ هجریه‌سنده مکتب حربیهٔ شاهانه‌دن نشئت ایتدی. (مرآت مکتب حربیه) ده شو صورتله مقیددر :

یونس افندی اسکدار ـ میرآلای ـ بوذات محاربسات اردوی همایونلر ایچنده اوندن بری (یونس بك) دیه شهرتشعار اولدیغی کبی پلونه‌مناسبتیله نام با احترامی اجنبی تاریخنه بیله کچمشدر . دین ودولته وولی‌نعمتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرینه زیاده محب برعسکر تعالی پرور ایدی . محاسن اخلاقنه منضم اولان ذکاوت وفرط بسالتی حسبیله پلونه معرکه‌سی امراسنك وبالخاصه غازیٔ نامدار عثمان پاشا حضرتلرینك الك سودیکی وتدبیر وغیرتی الك زیاده تقدیر ایتدیکی امرادن ایدی . کسب استحقاق ایتدیکی میرلوالق رتبهٔ رفیعه‌سی غازیٔ مشارالیه طرفندن موقع حربده کندیسنه تبشیر اولنمش ایسه‌ده جناب رافع‌الدرجات اوعبد مجاهدی ایچون دها عالی درجات معنویه وعد واحضار بیورمش اولیدرکه (وید) نهری کنارنده براستحکامی ضبط ایدر ایکن رتبهٔ فاخرهٔ شهادتی احراز ایلدی . خبر شهادتی پاشای مشارالیه حضرتلرینی پك چوق متأثر ایتدی . چونکه مشیمهٔ قدردن کهوارهٔ بسالته نادر کلن ارسلان یورکلی، شجاعتلی بردلیر ایدی. شهید مشارالیهك قول آغالنی زماننده (یمن) ده‌کی بارقهٔ شجاعتی یمن تاریخی صحیفه‌لرنده لمعان‌ایتمکده و (کرید) ده‌کی فداکارلقلری الآن‌السنه پیرای شجعان اولمقده‌در. حتی کریدده حدت قهرمانی ومردانکی ایله تحصنکاه اعدایه تك باشنه هجوم ایده‌رك آنلری تارمار ایتمك وکندیسنی تعقیب‌ایدن عسکره اسباب ظفری تأمین وتسلیم‌ایلمك کبی خارق‌العاده

موفقيتلر آندن ظهور ايتمشدر . كرچه ديكر مجاهدين عثمانيه‌نك علويتنه ديه‌جك يوق ايسه‌ده عالم دليريده (يونس بك) آنلره متيس دكل ايدى . جناب رب غفور قبرينى نور واجدادينى مغفور بيورسون .

(مرآت مكتب حربيه) صحيفه : ٣٤٥ـ٣٤٧ : مؤلفى ، مكتب فنون حربيهٔ شاهانه اعداديسى كتابت عسكريه معلمى قول آغاسى نيكده‌لى

اسعد

یونس بگك ترجمهٔ حالی !

حیات امّتی ادامه یولنده ایثار حیات ایتمش اولانلرك بزده چوغی ویك چوغی ، ولولهٔ تاریخدن حجاب واحتجاب ایدییورمش کبی ، مجهول ومنسی ، بارگاه سرمدیدن نصیب موعودی آلمغه شتاب ایدرلر . واونلردن بویر یوزنده نه برنام ، نه بر نشان قالیر !..

واقعا یونس بك اوقدر منسی واو قدر گمنام دکلدر . یالگز اسمیله بر ملتك افق یادینی ویاد شکرانی املا ایدییور . بونکله برابر اوندن بزه قالان ، ابهام آلود برخاطرهٔ ناکام وعنوانیله برلکده اوچ هجایی کچمین برنامدر .

بو آدم نرهده ونصل طوغدی ؟ . . بیلمیورز . باباسی وعائلهسی حقنده بوکونهقدر کیمسه صحیح بر خبر ویرمدی . آدینه (اسکدارلی یونس بك) دیرلرمش . فقط احتمال که ، مشهد و مدفنی کبی ، مولد وموطنیده بر دکلدر .

یونس بك مکتب حربیه طریقیله عدن سرمدی‌یه توجّه ایتمهدن اول نهلر یاپدی ؟.. بونیده بیلمیورز . پلونه‌نك هانکی خاك غفراننه قارشدیغنی مجهولمز اولدیغی کبی ، اسکدارك هانکی لانهٔ معصومنده طوغمش اولدیغیده معلوممز دکلدر . ابتداده ، انتهاده وبو ایکیسنی ربطایدن کونلرك مناقب مروری‌ده سراپاشك ایله، ابهام ایله مملو !..

بو صحیفه‌لری تنظیم ایدرکن برچوق ذواته صورت مخصوصه‌ده مراجعت ایتدم‌سه‌ده آلدیغم جوابلرله حوزهٔ جهلم کچولمدی . بومیانده شاعر شهیر اسکدارلی طلعت بکه‌ده بر مکتوب یازه‌رق ، پلونه‌نك اشهر شهداسی حقنده دخی (ربّ العلم) اولوب اولمادیغنی صورمشدم . طلعت بك افندی مکتوبمه برجوابنامهٔ لطیف ایله مقابله ایتدی . دییورکه :

« ..... ایچنده کمنزلری‌ده داخل اولدیغی حالده بو مملکتك خلقی مع التأسف نامواتنی بیلمز ، نه‌ده احیاسنی طانیر . یونس بك پلونه‌نك اشهر شهداسی ، سیما اسکدارك قهرمانه بر سیماسی ایکن حیات خصوصیه‌سنده فضله معلومات کندم - عبد الجهل - اولدیغم کبی مراجعت ایتدیکم ذوات‌ده - ربّ الجهل - چیقدی .

....

بن‌ده بو وسیله‌دن بالاستفاده مرحوم مشارالیهك نوسه شهدابهٔ شهادت ایتدیکنی طویدیغم وهنوز حیات ادبیه‌نك دورهٔ اولاسنده بولندیغم صیره‌ده معدینك ،

قرص خورشید درسیاهی رفت
یونس اندر دهان ماهی رفت

بیتنی اوقودیغم کبی شیمدی‌ده ،

ینه فیض عمیم رحمت ایله
روحلندی او سرور شهدا

روح یونس بکه سلام ، سلام

روح الله روحه ابدا

نیازیله مشهد مبارکنه فاتحه‌لر اتحاف ایلدم . باقی هو الله ..... »

اوت ، آمنّا !.. باقی اولان اللّهدر . فقط اونك یولنده أولنلر فانیمی اولسونلر ؟..

بیوك بر شهید ، ملّتنك میدان مفاخرندن میّال زوال بر كولكه كبی چكیلمه‌ملی ، تاریخنده برظلّ ثابت قالملی‌در . اویله بر سایهٔ مخلّدكه صاحبنك الڭ اینجه خطوط واشكالنی ارائه ایتسون . واوكنده قومنك چشم شكرانی ، تحسّس واستغراق ایله مشحون اولدیغی حالده ، عصرلر چكیرسون !..

سنج سلل

شیخ شامل

نامنی همان هرکس بیلدیکی حالده ، افعال ومجاهداتنك ماهیاتنه اکثر خواصلك بیله بیکانه بولندیغی بو بیوك مجاهده دائر برقاچ سوز سویلنسه نابهنکام اولماز ظن ایدرز . مستقبلده سیفاً ، فکراً ، قلماً قهرمان یتشدیرمك ایچون کچمش قهرمانلر دائما تخطّر ودائما تبجیل اولنملیدر . نانکورلك افرادن زیاده اقوامك صحائف حیاتنی کیرلتیر. نسیان ایسه کفرانلرك الڭ بیوکیدر .

شیخ شامل محیطنك فیض وکرمنه مظهر اولسه‌یدی، بلکه آنیبال قدراحراز شهرت ایدردی. بونکله برابر (رومایی هول ودهشتندن قورتاره‌لم!) سوزیله واختیاریله بروسه جوارنده حیاتنه ختام ویرمش اولان آنیباله، قفقاسیه طاغرنده‌کی مجادلات مدیده‌نك خاطراتنی روضهٔ مطهره‌نك ایّام حارّهٔ مجاورتنه نقل و دفن ایدن شیخ شامل قدر هیچ برقهرمان بکزه‌مامشدر. آنیبال قدر شیخ شامل‌ده ملتی ووطنی ایچون چالشدی . قفقاسیه‌نك هم آغوش سحاب اولان طاغلرنده اوتوز سنه‌لك قسمنی شیخ شاملك بالذات اداره ایتمش اولدیغی مجاهدات قهرمانانه بر هزیمت پرشان ایله ختامه ایردیکی زمان بو مجاهدك عزم وهمتی یورولمامش ، یالکز مملکتنك مادّی ومعنوی هرقوّتی ، هر یارای تحمّل ومقاومتی أزلمش ، قیرلمش ، بیتمشدی . روسلر قفقاسیه‌نك ضبطنی اتمام ایچون دنیاده نه‌قدر وحشت ومظالم موجود

و قابل ایسه هپسنی ، انسانیتك و تاریخك کوزی اوکنده ارتکاب ایتمکدن نه چکندیلر ، نه اوتاندیلر . شیخ شاملی استمانه مجبور ایتمك ایچون أکینلری یاقارلر ، سورولری ضبط ایدرلر ، کویلری ییقارلر ، قادین ، ارکك ، اختیار ، چوجوق نه قدر قفقاسیالی بولورلرسه هپسنی قلیجدن کچیررلردی . بونکله برابر قفقاسیالیلر ثبات ایتدیلر . شیخ شاملدن اوّل اعلان ایدلمش اولان جهاد اکبر ، روسیه‌نك اون قول اردوسنی تام قرق سکز سنه خیرپالادی طوردی . اقوام مغلوبه‌نك پك آزی قفقاسیه کبی بر عاقبت ذی شان و پر شرف کوستره‌بیلیر .

روسلر عصر سابقده ایران ایله دولت عثمانیه‌یه قارشی احراز ایتدکاری غلبات عدیده اوزرینه جبال قفقاسك شمال وجنوبنده‌کی محللری ید تسخیره کچیرمشلر و بو طاغلری اك طار نقطه‌سنده قطع ایدن ولایت قفقاس کچیدینه صاحب اولمشلردی . فقط ولایت قفقاسك شرق وغربنده کائن وبر طرفدن بحر خزره ، دیکر طرفدن قره دکیزه قدر ممتد اولان جبال ایله یوکسك وادیلرده ، او وقته قدر هیچ بر قدرت غالبه‌یه بویون اکمامش اولان بعض قبائل ساکن بولنیوردی . بو قبیله‌لردن چرکسلر ، قفقاسیانك قره دکیزه طوغری اولان قسمنده ولزکی ایله چچنلر ، بحر خزر طرفنده ساکن ایدی . کرك چرکس ، کرك لزکی وچچنلر عمومیتله عرق ابیضه منسوب ومسلماندرلر . روسلرك حین استیلاسنده چرکسلرك مقداری اوچ ، درت یوز بیك ولزکیلرله چچنلرك عددی سکز یوز بیك قدر تخمین اولنیوردی .

فرانسه مشاهیر ادباسندن برناردن دوسن پیه‌ر (حرّیت دائما

طاغلرده اقامتکزین‌در) دیبور . بر چوق امثال ومشهودات ایله‌تأیدّ ایدن بو حقیتـه دنیاده هیچ بر سلسـلهٔ عالیه‌نك اولاد کرد نفرازی قفقاسیه‌نك جسور خلقی قدر قوتّلی بر نشانهٔ تأیید ابراز ایده‌مامش ، هیچ بر طاغك هیچ بر قبیله‌سی اللی مثلنی متجاوز ومنتظم برقدرت قاهره‌قارشیسنده اللی سنه‌یه‌یاقین برعزم‌وثبات نامغلوب کوستره‌مامشدر .

(نا مغلوب) دیدك . اوت ، محو اولمق ، مغلوب اولمق دکلدر . صوك قوتنی صرف ایتدکدن صوکره دوشنلر، مملکتلرینك طوپراغندن تاریخه انتقـال ایدرلر . تاریخ ایسـه قهرمانلقلرك الك بیوکنی صوك نفسنده کوسترمش اولان اقوامك توطنکاه ابدیسیدر .

قفقاسیه دلاورلری ، (آوول) تسمیه ایتدکلری اداره‌لری مستقل وسکنه‌سی اکثریا یکدیکریله محارب قلاع مستحکمه‌ده یاشـارلردی . دین اسلام بونلری توحید ایله بطش وقوتلرینی تزیید ایتدی .

قفقاسیه اهالیسی ، همحدود اهالیٔ اسلامیه‌نك مذهبلرینه سالك اوله‌رق سنّی اولان قسـمی خلفای عثمانیه‌یی ، شـیعی طاقمی‌ده ایران شاهلرینی مقتدا اتخاذ ایتمشلردی . فقط روسـیه‌نك ایران ایله ۱۸۲۸ تاریخنده عقد ایتـدیکی (ترکمن چای) ودولت عثمانیه ایله ۱۸۲۹ سنه‌سنده تنظیم‌ایتدیکی ادرنه‌معاهدات غالبانه‌سی شوایکی‌دولت‌اسلامیه‌نك قفقاسیه قطعه‌سیله اقوامندن بسبتون کفّ ید ایتملرینی ایجاب ایتدی .

چرکسلرله لزکیلر ، سنّی ، شیعی ، بالعموم ارباب توحیدی اتّحاد وجهاده دعوت‌ایدن مشایخك مواعظ وتلقیناتنی حسن تلقیّ‌ایلیورلردی. قیامك الك دهشتلیسی طاغستانده وقوعه کلدی . ۱۸۳۰ ده طاغستان محارباتنی غازی ملا اداره ایدییوردی . ایکی‌سنه‌لك مجادلات‌قهرمانانه‌دن صوکره ،روسلر غازی ملایی اسـیر وشهید ایتدکلرندن زمام جهادی

ـ غازی ملانك اسارت وشهادتی صره‌سنده مجروح اوله‌رق بوهنگامه‌دن محیّرالعقول صورتده تخلیص حیات وحریّت ایتمش اولان ـ مریدی شیخ شامل ید اقتدار وبسالتنه آلدی .

شیخ شامل طاغستانك لزکی قبیله‌سنه منسوب ایدی . ۱۷۹۷ سنهٔ میلادیه‌سنده شیمری قصبه‌سنده دنیایه کلمش وبالآخره قائم پدری اولان ملا جمال الدینك حجرهٔ تعلیم و تربیتنده پرورشیاب اولمشدر . شیخ شاملك دور نشئتی ، مشایخك قفقاسیه خلقنی روسلر علیهنده جهاده سوق وتشویق ایتدکلری زمانه تصادف ایتمشدی . شیخ شامل قائم پدرینه خلف اولدقدن صوکره ، یعنی ۱۸۳۱ سنه‌سندن اعتباراً روس مستولیلرینه قارشی استعمال سلاحه باشلادی . وشیمری‌یی مدافعه ایدرکن یاره‌لاندی . شیخ شاملك توالی ایدن غلبات خوارقنمایانه‌سی یالکز قفقاسیه‌یی ویالکز ممالك اسلامیه‌یی دکل ، بالعموم جهانی حیران ایدییوردی . پارسده اصحاب شعر وادب **شیخ شامل** نامنه اثرلر ترتیب ایتمکده وتشهیرکاه نفایس ومعالی اولان تماشاخانه‌لر بو اثرلری عمومك انظار تقدیر ورغبتنه عرض ایلمکده ایدی . آرتق قفقاسیه‌ده مقصد ملّی‌یی شیخ شاملدن بشقه مدافعه ایده‌بیله‌جك کیمسه قالمامشدی . شیخ شامل ماورای قفقاسده‌کی قبائلك رئیس روحانی وسیاسیسی اعلان اولندی . و ۱۸۴۳ سنه‌سنده [آوار] قطعه‌سنی سراپا ضبط ایده‌رك ادارهٔ ملکیه ومالیه‌یی تنظیم ایله مرکز اداره‌یی (دارغو) قصبه‌سنه نقل ایتدی .

۱۸٤٦ ده (تره‌ك) نهرینك یوقاری قسمنی ضبط ایتمش ایسه‌ده محافظه ایلیه‌مامشدی . روسلر قفقاسیه‌یی محاربات منتظمه ایله تسخیر ایده‌میه‌جکلرینی آکلادقلرندن ، تخریب ایتمك صورتیله أله کچیرمك

ایستدیلر ، دهاطوغروسی هریرده ، دائما تطبیق ایتدکلری ظلم وشدّت قواعدینی بوراده برقات دها توسیع وتشدید ایتدیلر .

قریم محاربه‌سی اثناسنده‌شیخ شامل بعض موفقیات احراز ایده‌رك (قاشکی) یه تجاوزله تفلیس جوارلرینه قدر ایلریلمشدی . فقط روسیه ایله مخاصم اولان دولتلرك دارالحرکاتی ، کندی جولانکاهندن اوزاق بولندیغی ویا بوطرفلردن لائق ولازم اولدیغی درجه‌لرده معاونت کوره‌مدیکی ایچونمی ، هرنه‌دن‌سه ، دشمن مشترکی دها زیاده اضرار ایده‌بیله‌جك برحرکت متحده اجرا اولنه‌مادی .

قریم محاربه‌سندن صوکره شیخ شاملك بازوی مقاومتی تزلزلنمون اولمغه باشلامقله‌برابر ، ینه بسبتون قیریله‌میور و موسقوف اردولرینی یکرمی بش سنه‌دن بری عقبه‌دن عقبه‌یه دوشوردیکی اوکوهسار منیع ایچنده روسلری متمادیاً یوربیوردی . حتی اوولك برنده اسیردوشمسنه رمق قالمشکن برکره دها - وینه‌محیرالعقول صورتده - قورتلمشدر . بوصیره‌ده اسیرایدلمش اولان برمخدومی، طاغستانلیلرك اسارتنده‌بولنان ایکی کرجی پرنسسی فدیهٔ نجات ویرلمك صورتیله موسقوفلرك الندن قورتارلدی .

شیخ شامل تضییقه دوچار اولدقجه مدافعهٔ وطنه تعلق ایدن عزم متیننی تزیید ایدییوردی . هله روسلرك تعقیبندن ایکنجی دفعه اوله‌رق خارق‌العاده برموفقیتله تخلیص حیات وحریت ایتمسی ایمان جهادینی تقویه ایتمشدی .

شیخ شامل (تره‌ك) نهرینك منابعنه طوغری ایلریلدیکی زمانلرك برنده ولادیقفقاس کچیدینی بسبتون سد ایده‌رك ، هنوز روسلرك ربقهٔ

تابعیتنه تنزیل رقبات ایتمامش اولان چرکسلرله توحید قُوی وحرکات ایتمك ایستدی ایسه‌ده طاغستان خارجنده ثبات ایده‌مدی .

قریم محاربه‌سی سببیله تحدّث ایدن غوائل مندفع وپارس معاهده‌سی منعقد اولدقدن صوکره حرکاتنده آزادهٔ قیود قالان روسیه حکومتی جنرال (باراتنسکی) و (ئه‌ودوکیموو) قوماندالریله قفقاسیه‌یه قوای جدیدهٔ امدادیه کوندردی .

شیخ شامل حضرتلری بویکی اردولره قارشی‌ده بی‌قید وپرعزم مقاومت ایدییور وبو مقاومت تمادی ایتدکجه روسلرك غیظ وشدّتی آرتیوردی . موسقوفلر نهایت چالدیرمش کبی برحاله کله‌رك ، برحرب استیصاله باشلادیلر . اك بیطرف اجنبی تاریخلرینك شهاداتیله ثابتدرکه بو صیرده‌ده روسلر طرفندن ارتکاب اولنمادق هیچ بر ظلم ووحشت قالمامشدر . موسقوفلرجه مقصد اصلی شیخ شاملی فقدان عساکر وذخائر سببیله مجبور استیمان ایتمك ایدی . مع مافیه شیخ شامل ۱۸۵۹ سنه‌سنه قدر ثبات ایتدی که بونك عینی تاریخ اقوام هیچ برزمان ومکانده کوستره‌مز .

وقتیله شیخ شامله مساعد اولان احوال موقعیه ، وطنی دشمنك استیلای تدریجیسنه دوچار اولدقچه ، علیهنه دونیوردی . یدبسالتنده‌کی مواقع مستحکمه ــ بالطبع درون وپیرامنی شهدا ومقتولین جنازه‌لریله مملو اولدیغی حالده ــ برر برر دشمن الینه کچدی . هرفلاکت وسقوط عقبنده آدملرندن بعضیسی کندیسندن افتراق وبر طاقمی‌ده دشمن طرفنه التحاق ایدییوردی . شیخ شامل اك صوکره [غونیب] استحکامنه چکلدی . ۱۸۵۹ سنه‌سی تشرین اوّلنك آلتنجی کونی ، قفقاسیه‌نك استقبالنه برسترهٔ مؤبدهٔ ماتم اولمغه لائق اولان کثیف برسیسدن

روسلر بالاستفاده بو قهرمانی صوك تحصنكاه جلادت پناهی اولان استحکام داخلنده دردست ایده‌رك پترسبورغه کوندردیلر.

چار ایکنجی آلکساندر ، شیخ شامله فوق‌العاده حسن معامله ایده‌رك، سنوی اون بیك روبله تخصیصات ایله قالوغه‌ده اسکان ایتدی. وبالآخره (کیه‌ف) شهرینه نقل اولندی . قفقاسیه‌ده‌کی مجاهدات مدیده‌نك خاطراتی بومضیق غربتده تنفس ایده‌میور، بوغولیوردی. اویاد علوی‌یی ، حضور سرمدینك عتبهٔ اسلام مطافی اولان بیت‌اللهك ئه‌شیکنه وضع ایتمك ایچون ـ استحصال ایتدیکی مساعده اوزرینه ـ مکّهٔ مکرّمه‌یه عزیمت‌ایتدی . واورادن‌مدینهٔ منورّه‌یه انتقال ایده‌رك عثمانلی ـ روس محاربه‌سنك تحدّثندن اوچ سنه اوّل، یعنی ١٨٧٤ سنه‌سنده، صوك نکاه عشقنی خوابکاه محمدی‌یه رکز ایله جدالکاه عالمه وداع ایلدی .

شیخ شامل حضرتلرینك اسارتنی متعاقب مخادیمندن بری روس اردوسنه ، دیکری، غازی محمد پاشا ، عثمانلی خدمت عسکریه‌سنه داخل اولمشدی . ١٢٩٣ سفرنده غازی محمد پاشا خارق‌العاده یارلق کوستره‌رك ، (نعم الاب !) نعت تکریمنه (نعم الولد !) وصف محققنی علاوه ایتدی .

*
* *

روسلرك استیلاسنی متعاقب چرکس وچچنلرك بر قسمی ممالك عثمانیه‌یه هجرت ایتمك ایستدیلر . ولایات سائره‌ده متوطّن اولانلرك احوال وعواقبنی بیلمم . فقط ، شیمدی زورسنجاغنه مضاف بولنان،

رأس‌العین قضاسنده اقلیم وموسمك شدائدینه تودیع اولنان بو بیچاره‌لرك کویلرندن اول قبرستانلری تشکل ایتدی. ماجرای سفالت وفلاکتلرینك داستان دلخراشی حالا الجزیره بیابانلرنده آغزدن آغزه وبطندن بطنه انتقال ایتمکده‌در.

*
* *

بو پریشان سطرلرله اوقهرمان ابدنامك نه وقایعنی تصویر ایتمك املمدر، نه سیمای ماهیتنی ترسیم ایلمك حدّم. شیخ شاملك گذارش حیاتی حقنده معلومات مفصّله‌یه مالك اولانلر، بیلدکلرینی قید ونشر ایدرلرسه هم وقایعنامهٔ اسلامه، هم تاریخ اقوامه خدمت ایتمش اولورلر. شیخ شامل کبی بیوك برآدمك نامنه بویله ناقص برقاچ سطر یازمق کفایت ایتمز. جلدلرله کتابلر یازلملی، یوزلرله آبده‌لر تأسیس اولنملیدر.

شیخ شامله عائد مناقبدن :

شیخ شامل‌له برابر اسیر دوشن اقرباسندن برنجی فریق طاغستانی محمد فاضل پاشادن ایشیتدم : ولی عهد بولنان اوچنجی علکساندرك – که شیمدیکی چار ایکنجی نیقولانك پدریدر – مراسم ازدواجنده شیخ شامل‌ده مدعوّاً حاضر وسفره‌ده برموقع ممتازه قاعد اولور.

چار ایکنجی آلکساندر الڭ زیاده بو مهمانِ قهرمانه بذل التفات ایده‌رك ،

— بویله مسعود بر گونمده سزك كبی بیوك بر آدمی مسافرم كورمكله مفتخرم .

دیمش . وشیخده اوضاع متواضعانه ایله درحال ،

— اگر ذات حشمتلری اسیرم و مسافرم اولسه‌لردی بن دها زیاده افتخار ایدردم !..

جوابنی ویره‌رك عدو تاجدارینه عزم ومتانتنك بر اثرینی دها كوسترمش .

رحمه‌الله .

سلیمان پاشا

سلیمان پاشا

سلطان اورخانك نجل نجیبی سلیمان پاشادن بشقه واوندن صوكره اسمی عثمانلی اولادینك حافظهٔ تبجیلنه بنان شكران ایله حك اولنمغه لائق بر سلیمان پاشا دها واردر. معارف وحمیت ملیه‌مزك اولیای نعمندن اولان بوعالم وفداكار تركه برقسم معاصرینی پك چوق فنالق ایتمشدی . قورقارم‌كه اخلافده كفران نسیانیله اومظالم مثبته‌وفانیه‌یه، فقط منفی وفقط مؤبد صورتده، اشتراك ایتسون ! . . .

سلیمان حسنی پاشا ، بیك ایكی یوز اللی درت سنهٔ هجریه‌سنده استانبولده تولد ایتمشدر. جدی قسطمونی ولایتندن كلمشدی . مكتب حربیه‌دن ۱۲۷۶ سنه‌سنده نشئتنی متعاقب بوسنه وهرسكله كرید ویمن وسائره كبی مختلف محللرده موقت ، فقط مهم خدمتلره كوندرلدكدن صوكره ابتدا معلملك ، بالآخره ناظرلقله مكتب حربیهٔ شاهانه‌یه مأمور اولدی . بو صیره‌ده مملكتمزك حیات عرفاننه خدمتی فوق‌العاده‌در. (مبانئ‌الانشا) سیله تاریخ عمومیسنی اوزمانلرده ابداع ایتدی . بزده ادبیاتك ایلك مدونی ، تعبیر صحیح وصریح ایله ایلك استاد ادبمز اولمق شرفی سلیمان پاشایه توجه ایدر . مكاتب رشدیهٔ عسكریه‌یی ، اوزون سنه‌لر مملكتك حیاض عرفانه بررمیزاب فیاض اوله‌بیله‌جك صورتده تنسیق وتنظیم ایتدكدن بشقه ، دارالشفقه‌یی تأسیس ایدن اصحاب حسناته هم مصارف تأسیسیه‌یه اشتراك ، هم كتب

درسـیه‌نك برقسمنی تألیف ایده‌رك حقّ تمثیلیله برلكده مكتبه اهدا ایتمك صورتیله الڭ جدّی معاوناتی ابذال ایتدی. ومدّت مدیده منتظماً بلا اجرت درس ویردی .

خاقان سابقك جلوسنی متعاقب صرب قیامنی تسكینه مأمور اولان اردوی همایونه فرقه قوماندانلغیله داخل اوله‌رق عصاتك ، موسقوف یدیله اداره و تقویه اولنان بازوی مقاومتنه ضربات كاسره ایندیرنلرك بری سلیمان پاشادر . صربستاندن صوڭره وغازی احمد مختار پاشـانك هرسـكده‌كی مغلوبیت مؤلمه‌سنی متعاقب مشـیرلكله قره طاغ عصیاننی اطفایه كوندریله‌رك ، بوسفرده ، مثلا (اوستروغ) بوغازینی بر حمله‌ده كچمك كبی تاریخ عسـكرینك اوزمانه قدر اهمیتله قیـد ایتدیكی وقایع میاننده مستحقّ تعداد اولان مأثر درایت وبسالت كوستردی .

۹۳ محاربه‌سی اعلان اولندیغی كون سلیمان پاشا قره‌طاغلیلرك مقرّ شقاوتی اولان چتینه‌یه مظفّراً داخل اولمق اوزره ایدی. فقط روم‌ایلی اهمیت فائقه كسب ایتمش اولدیغنـدن بوطرفه جلب اولندی . واسـكی زغره جوارینه قدر زحمتسزجه ایلریلمش اولان روسلره ایلك ضربه‌یی ایندیردی . سلیمان پاشـا طونه باش قوماندانلغنده بولنـدیغی مدّتجه ألنده‌كی وسـائط جنك وجدالك مسـاعد اولدیغی هرهمتی فداكارانه ابذال وممكن اولان هر موفقیتی ماهرانه استحصـال ایده‌رك تركلك طوپراغیله تاریخنی عین عزم مردانه ایله مدافعه ایتمشدر. فقط افكار سیاسیه‌سی اكابر دورك تمایلات ذاتیه‌سنه توافق ایتمدیكندن وجودینی هرنه‌صورتله اولورسه اولسون ازاله ویاهیـچ اولمازسه مركزسلطنتدن تبعید ایتمك ـ سـلامت شخصیه‌یه نجـات عمومیدن زیاده حرمتكار اولان ـ خصماسنجه اخصّ آمال اولمشـدی . بومقصـده خدمت

ایده بیله جك بر دعوی ایجاد و بر دیوان حرب اعداد ایتدیلر. زواللی سلیمان پاشا، بلاغت مفطوره ومکسوبه سنی تقویه ایدن او قدر حقایق مبرهنه یی بی محابا چیکنین بو محکمه نك ـ حتّی حکمدار زمان طرفندن بیله مستحقّ تعدیل کوریلن ـ قراریله بغداده کوندریلیوردی. او شانلی حیات علمیه وعسکریه سنك مکافات معکوسه سنی تحرّی یه مأمور اولدیغی عراق چوللرنده اون درت سنه لك احتضار آلود بر دور اغتراب کچیردکدن صوکره سکون بقادن نصیب حضور آرامغه کیتدی.

بغداده کی قبر وضیعنده اوقونمق اوزره، بش سنه اوّل ترتیب ایدلمش بر نطقك بر مبحثیله خاتمه سنی، حقنده کی اسنادلرك ماهیتنی ارائه مقصدیله عیناً بو صحیفه لره نقل ایدییورم:

.... اسکی زغره دن صوکره صحنهٔ تاریخه قانلی شبقه کلدی. حسابات ریاضیه دائما حسّیات والهاماتك فوقنده بر موقعه تحکّم ایدر. فقط حسّ والهامك دائما کندینه مخصوص بیوکلکلری واردر که بونلره هیچ بر حساب، هیچ بر معادله، هیچ بر دستور مداخله ایده مز.

شبقه محاربه لرینه قانلی بر معرکه، بر مذبحه، نه دیرسه کز دییکز، عثمانلی غیرت وجلادتیله شبقه قیالری ایکی عنصر متهوّر کبی طول مدت چارپشدی. بو مصادمه نك طرّاقهٔ قیامتخیزینی صماخ اعصار دائما ایشیده جك ودیکلیه جکدر. شبقه ده اولنلر، بو عالمده اولومدن دها مدهش ودها صائل بر شیئ موجود اولدیغنی اثبات ایتدیلر. اولومدن دها مدهش ودها صولتکار اولان اوشیئ، ترك جلادتی، عثمانلی قهرمانلغیدر. سلیمان پاشا اردوسنی شبقه ده تعبیه ایدرکن خطامی ایتدی،

اصابتمی ایتدی ؛ اتخاذ اولنه‌جق خط دیکر حرکت وارمیدی ، یوقمیدی ؟ بونی بنم کبی عسکرلکی حسّاً تقدیس ایتمکدن بشقه قواعد حرب ایله مناسبتی اولمیان بر آدم ، تعبیر معروف وملّیسیله (برباشی بوزوق) تعیین ایده‌مز . فقط بو هرکسجه محقّقدرکه سلیمان پاشا شبقه‌ده عزم وغیرتنك اك متین آثاریله محبت وطنیه‌سنك اك ناقابل اعتراض دلائلنی کوسترمشدر .

شبقه‌نك قاتلی بر سقوط اولمسی تاریخمزك بوصحیفهٔ معظّمه‌سندن بیوکلکی سلب ایده‌مز . زاما ، آنیبال ایچون بر مغلوبیت ، واترلو ، بیوك ناپولئون ایچون براضمحلال ، پلونه ، عثمان پاشا ایچون بر سقوط اولمشدی . فقط امکانسزلقلر اوکنده بیله ضعف وعجز کوسترمکه تنزّل ایتمکسزین ـ تعبیرمی معذور کوریکز ـ احراز رتبهٔ مغلوبیت ایتمش اولان بو قوماندانلر ، ملتلرینك وتاریخك تبجیل مؤبّدینه تأمین لیاقت ایتدیلر . سلیمان پاشانك شخص مظلومنه ایستین ایستدیکی قدر تعرّض ایتسون ، فقط شبقه‌ده‌کی مهالکی ، اجلی ، أولومی طوقاتلامش اولان قهرمانلره و اوقهرمانلرك قهرمان قوماندانِنه تعریض ایتمك امتّه‌وتاریخه حقارتدر .

برلین قونغره‌سنده روسیه‌نك مرخّصی اولان مشهور شووالوف ، سلسلهٔ مذاکره شبقه‌نك تعیین موقعنه کلدیکی زمان ، دشمنلکنی ، موسقوفلغنی ، روس مرخصلغنی ، حاصلی انسانلقدن بشقه هرشیئی وهرشیئی اونوده‌رق (اوراده أولن افراد شجاعت نهادك کمیکلریله بیاضلانمش اولان) شبقه‌نك (بیطرف بر قبرستان عظمت نشان) حالنه قونلمسی وجد وهیجان ایله تکلیف ایتمشدی . (*)

(*) قوس ایچنده‌کی کلمات عیناً شووالوفك سوزلرندندر .

سلیمان پاشانك منقدلری ، یالکز عبدالحمیدك دیوان حربندن دکل ، مکر دشمنك مرخصلرندن ده بی امان ایمش !

. . . . بغداد بومهمان مؤبد ومعززینه الیالابد تعظیم ایتسون. اونك بیك صرصر فلاکتله بو اوزاق وادیلره آتیلان وبو اوزاق وادیلرده بیك ضربهٔ اذیتله قیریلان حیات بیکسنك اوستده تتره ین روحی سکونه ، اهتمامه ، نوازشه محتاجدر. بوقبرك حضورنده غرضلر حجاب ایله صوصه رق دائما انصاف ، دائما حمیت ، دائما تقدیر ، دائما تبجیل سویلیدر . بو قبر ، خاطرهٔ حریتك صیق صیق مطافی اولمغه لائق ومقدس برمحلدر . دنیانك الك ظالم براستبدادی، ملتك الك بیوك واك فداکار امیدلرندن برینی بوراده بوغدی . استقبال نه قدر مرفه ونه قدر آزادهٔ غوائل اولورسه اولسون ، آره صیره بوقبرك اوکنه کله رك بدل مسعدتنی حساب ایله شکرگذارانه دعا ایتمکی اونوتماملی در . بومزار برجسم میتی حیاتك نظر استثقالندن تبعیدایدن برحفرهٔ عادیه دکلدر ؛ بوراده برعمر مؤبد مدفون بولنیور . دور سابقك قانلی ألی مملکتك هر طرفنه وهر طرفه بویله بیکلرجه ، یوز بیکلرجه شهید جنازه سی سرپدی . بوکون بیرلرینك مزارندن اونلره برسلام شکران واحترام کوندرملییز. ودائما منتدارانه تخطر ایتملییز که مدحت پاشانك طائفده کی مشهد بلندیله سلیمان پاشانك بوراده کی مرقد قدسیتمندی ، سیشلیده کی حریت ابدیه تپه سنه منتهی سلسلهٔ حمیتك بر رمعظم شاهقه سیدر .

ایک گرہ شہید

ایکی کره شهید

استانبولله اسکندریه آراسنده‌کی مسافهٔ دورادوری طیّاره‌لرله برآنْ قطع ایتمکه تشبّث ایدن عزمکار و جلادتشعار اولاد وطندن فتحی وصادق بکلر شام‌ایله قدس آراسنده و طبریه قربنده سقوط ایده‌رك مطیّهٔ هوائیه‌لری پارچه‌لانمش وروح گزینلری‌ده – برآز اوّل جسمانیت مبارکه‌لرینك دوران و طیران ایتدیکی – سمالره واللّهه طوغری شهپر کشای اعتلا اولمش ! . . .

بوگون برترك ، بر مسلمان ، برعثمانلی ، حتیٰ بر یابانجی تصوّر ایدیله‌مزکه بولوحهٔ بلند اوکنده گریه‌نثارتأسف اولماسون . بعض وقایع واردرکه قهرمانلرنی یالکز برقومك حوصلهٔ مباهاتی استیعاب ایده‌مز. اونلر ، قریب وبعید ، هرقومك وبالعموم انسانیتك مدار افتخاریدرلر. فقط بز اوقره خبرله ژنکدار ماتم اولان کوکللرمزده و کوزلرمزك قطرات تلهّفی آراسنده دها بیوك و دها خصوصی بر شعلهٔ غرور و وقارك التماعات متوالیه‌سنی کورییورز . هم وطن ، هم فن ایچون برآنده ایکی کرّه شهید اولان بوابد – زنده قان‌وطوپراق قاردشلرمزك خاطره‌لرینه الی‌الابد حرمت اولسون ! . .

منسوب بولندقلری عرقك افرادی آراسنده أولوملرك الٔیوکسکی و – بوتعبیری احترام ایله تلقی ایدك – الٔ لایموتیله ئوله‌بیله‌جك آدملر بولندیغنی شوایکی ترك اوغلی – برعروج متوالی اولان – بو سقوط متعالی ایله نه‌کوزل اثبات ایتدیلر ! . .

دها گچن سنه بزی چورومش ، سونمش، بیتمش اعلان ایدن غافل شرق ایله متغافل غربك ظنون ومدّعیاتنی تکذیب ایچون، صلاح الدین ایوبینك مرقد مبارکیله حضرت مسیحك مولد مقدّسی آراسنده حیاتلرینی هوا وسماره صاووران شوایکی قهرمان عثمانلی ، روزکارلرك کیفنه مغلوب اولمقدن زیاده ، کندی عزم و اراده‌لرینك مجلوبی عد اولنسه بجادر . زمان ایله موقعی بوقدر حسن تألیف ایدن تصادفده‌کی اللّهك ارادهٔ ازلیه‌سنی گورمامك ایچون گوزدن و وجداندن محروم اولمق کفایت ایتمز .

بوگون جنازه‌لری حضورنده بر ملّت آغلایان فتحی ایله صادق ، آلتی یوز سنه ظرفنده وطن ایچون متمادیاً ویردیکمز قربانلرك نصل برنجیسی دکلسه‌لر ، بوندن بویله فن ومعرفت نامنه اهدا ایده‌جکمز شهیدلرك‌ده اویله صوکنجیسی اولمیه‌جقلردر. مقاصد علویه‌یه طوغری جان نثار اولمق حسّنك بزده ئولمك دکل، حتی اویوشمامش واویومامش اولدیغنه بوماجراده بزدلیل وبرسند اولسون ! . .

قهرمانلر تاریخنك یكی برنامزدی

قرنی بك

(قرنی) ویس القرنیدن مرخّمدر. کرد عشایری آراسنده بو نام ایله موسوم اولانلره صیق صیق تصادف اولنور. بوراده منقبهٔ حماستی مسطور اولان قرنی بك، موصل ولایتنك حدود ایرانیه‌یه ملاصق قسمنده متمکّن (منگور) عشیرتنك رئیسی (بایز) پاشانك اوغلی‌در. حرب اخیرك اعلاننده، دها اول ایرانك آذربیجان ایالتنی عسکرله طوتمش اولان روسلرك موصل ولایتنه تجاوزینی منع ایچون بر قوّهٔ سفریه ترتیب اولنمش و بایز پاشاده اولاد و اتباعیله بو هیئته التحاق ایتمشدی. ایرانك صاوجبولاق قصبه‌سیله رومیه گولی آراسنده کائن (سلدوز) موقعنده آتلیلرمز برموسقوف سواری آلاینه تصادف ایده‌رك شدتلی برمصادمه‌یه باشلادیلر. آلتی ساعت دوام ایدن بوقانلی محاربه‌اوراده‌کی روسلرك اضمحلال تامیله نهایت بولمش و فقط بایز پاشانك اون درت یاشنده‌کی اوغلی قرنی بك کوستردیکی خارق العاده قهرمانلقلرك بدلی اوله‌رق یدی یرندن یارالانمشدی. باشندن آلمش اولدیغی بر جریحه او جوانمردك جوانمرك اولمسنه‌ده سبب اولدی. باباسی موصل ولایتنه یازدیغی بر تلغرافنامهٔ جوابیده اوغلنك ماجرای شهادتنی شو ساده، فقط علویت صمیمیه‌ده بی مثل و بی‌نظیر سوزلرله حکایه ایدییوردی:

[اوغلم صبی قرنی، سلدوز محاربه‌سنده کندی أليله أولدیردیکی موسقوفلردن آلدیغی یاره‌لرله پادشاهمزه قربان

[اولدی. انشاءاه دیکر اوغللرمله بنده خلیفه‌مز یولنه قریباً فدای جان ایدرز.]

عثمانلی اوغل و بابالری بو اوغلله بابایی هیچ بر زمان اونوتماملی درلر. کوزلرمك قطرات حزن وافتخاریله ایصلانان بر قاچ سطرله او زمان وقعه‌یی شو یولده اعلان ایتمش، دیمشدم که :

قهرمانلر تاریخنك یکی بر نامزدی

سلدوز محاربه‌سنده اظهار ایتدیکی خوارق جلادتکارانه، رسمی بیاننامه ایله اعلان اولنان منگور عشیرتی رئیسی بایز پاشا زاده قرنی بك ، یادگار غزا اوله‌رق ، آلدیغی جریحه‌لرك دلالتیله منصب بلند شهادتی‌ده احراز ایتمش . صوك رسمی تلغرافنامه‌لرك سمع تأثره دوکدیکی بو پیام سیاه بزی پك چوق متأسف ایتدی .

تأسفمز، بویله بر نادرهٔ بسالت و حمیتك دین و دولتنه دهازیاده امکانیاب خدمت اولمه‌دن ربّ کریمنه رجوع ایتمسندن متحصلدر . یوقسه الله و پادشاه یولنده جان نثار اولمه‌نك ذوق و شرفنی ، کندی ألی و خنجریله أولدیردیکی اوچ موسقوف سواریسنك جانه بدل ، یدی قلنج یاره‌سی آلمق و بو یاره‌لرله ئولملك صورتیله عالمه کوسترمش اولان بر عثمانلی اوغلنك نام مخلدینی سجلّ شهدامزه قیدایتمکله وجداناً مباهی‌یز .

مشاهیر ادبادن برینك (نجیب طوغان ارواح گزیده ، مزیاتنی اظهار ایچون سنه‌لرك مفتقر اعانتی دکلدر .) مألنده منظوم بر سوزی واردر . [*] سماوی بر شمشك کبی افق حادثاتده یالکز بر کرّه کوروندکدن صوکره ازلدن ابده انتقال ایتمش اولان قرنی بکك عمر قصیر و معصومی قدر هیچ بر شیٔ بو کلامه حجّت توثیق اوله‌ماز .

---

[*] Je suis jeune, il est vrai, mais aux âmes bien nées,
La valeur n'attend pas le nombre des annèes.
Corneille.

او بی مرادك اون درت سنه‌لك موجودیت صافیه‌سی ، وظیفهٔ دینیه وملیّه‌نك قدسیتنی بو درجه‌لرده ادراك و تقدیر ایتمكه مساعد بر محیط داخلنده گذران اولمامشدی . فقط گوروليوركه قهرمانلر تاریخنك اهتمام و شفقتله قید ایده‌جكی بو ماجرای ابد آرایی (منگور) عشیرتی رئیسنك اوغلی ، فلان ویا فلان معلّمك تقریریله ، فلان ویا فلان صحائفـدن آلنمش بر فكر ایله دكل ، كندی روح نجیبنك قعر بلندندن قوپوب گلن برصرصرالهام ایله ابداع ایتمشدر . بشیكیله مزاری آراسنده قیصیلان اون‌درت خطوه‌لك مسافه‌یه رغماً ، ملتنك مالكانهٔ تاریخنه بر افق نوین علاوه ایتمش اولان بو بیوك روحلی مسلمان وآرسلان یوركلی عثمانلی چوجوغنك جنازه‌سنی حرمتله‌سلاملامق هر عثمانلی‌یه و هر مسلمانه مبارك بر وظیفه اولسون ! . . .

آه ایتالیا !..

بو اویله بر حریجهٔ ملیه‌در که نسیانک
پای کافری آلتنده دها زیاده قانار .

آه ایتالیا ! . . .

آفریقاده‌کی اقسام وطنمزه درت سنه اوّل ایتالیا طرفندن واقع اولان تعرّض ناکهانی قارشیسنده حربك وانسانیتك مدنی ، وحشی ، نه‌قدر قواعدی و احکامی وارسه هپسی چین استکراه کوسترملی‌در . اکر بو نفرت دریغ اولنورسه وجدان عثمانی‌ده انسانیت نامنه تدوین و اعلان ایدلمش نه‌قدر احکام وقواعدوارسه هپسندن‌نفرتکار وهپسنه تاریخ حضورنده لعنت نثار اولسون ! . .

ایتالیا سفائن حربیه‌سنك طوپلری آفریقای عثمانینك ساحللرینه مرمیلرینی قوصارکن ، جبین اضطرارمزده چیرپنان اشمئزاز انفعال ، ناصیهٔ احفاده انتقال ایتملی‌در. بو اویله برجریحهٔ ملّیه‌درکه نسیانك پای کافری آلتنده دها زیاده قانار . او زمان وجدان نالانمك انینلرینی ضبط ایتمش اولان صحیفه‌لردن برقاچنی بورایه نقل ایدییورم. عرقکه، وطنکه ، تاریخکه اهانت ایتمش اولان افراد و اقوامك هیچ برینی اونوتما ، ترك اوغلی !...

اونوتما ، وعفو ایتمه !!!...

الواح مخلّده‌دن

قهرمان بنغازینك مبعوث مجاهدی یوسف شتوان بك ، وطننك ماتم جدالنی طاشیان سرشك آلود برنظرله آفاق دورادوره گوملمش برخاطره‌یه باقارکبی ، برایکی دقیقه ساکت طوردقدن‌صوکره دیدی‌که :

— سزه بنغازی وقایعنك روح مجملی اوله‌جق برحادثه آکلاته‌یم. بونك شهود عدیده‌سندن بری اولمقله مباهی‌یم . بنغازی قبائلی میاننده اڭ غلبه‌لکلی و جسور بر قبیله واردرکه آدینه (عواکر) دیرلر . شیخ‌المشایخی مبروکدر . شیخ مبروك اعلان حربی متعاقب اوغللری شیخ‌علی‌رقرق وشیخ‌موسی‌رقرق‌ایله برلکده میدان مخاصمه‌یه‌قوشدی. قبیله‌سنك جنکاور افرادینی برابر کتیرمشدی . شیخك سنّی یتمشی متجاوز واوغللری قرق یاشنه متقرّب ایدی . پك قانلی بر مصادمه عقبنده شهیدلرمزی قالدیررکن ایکی قاردشك جنازه‌لرینی بولدق . بیوکنی براوبوس ایکی‌یه بولمش ، ایکنجیسنك وجودنده بر میترالیوز برچوق ده‌لیك ده‌شیك آچمشدی. پدری شیخ مبروکه حادثه‌یی احتیاط ایله خبر ویردك . اواختیار آفریقاآرسلاننك کوکره‌ملرینه قاریشه‌جق صیحهٔ‌ماتمله بنغازینك افقلری برکرّه دها تتره‌یه‌جك ظن ایدییوردق. شیخ مبروك ، اوغللرینك نعش پریشاننی کوردیکی زمان هیچ‌بر انین تلهّف، هیچ برآه‌تألّم اظهار ایتمدی . شکلی حالا کوزلرمك اوکنده

وسوزلری قولاغمده‌در. ألل‌رینی سمایه قالدیره‌رق [اللّهه شکرلر اولسون. بوبکا ربمك فضل وعنایتی‌در. مدافعهٔ وطن یولنده احراز شهادت ایتمش ایکی آدمك باباسی اولمقدن بیوك مظهریت اولماز. آه اوغللرم! ضیاعکزه آجیمیور، طالعکزه غبطه ایدییورزم.] دیدی.

یوسف شتوان بکك دقیقه بدقیقه تزیید اهتزازایدن سسی بوراده برشهقهٔ تلهفله دوکوملندی. حاضر بولنان برایکی وطنداش، سنرشك تأثره واسع برمجری ویرمشلردی. کندی کندیمه دیدم‌که:

— بومتانته حضرت ابراهیم‌ده حیران اولور!..

بر احتفال [.]

عثمانلی پادشاهی شوکتلو محمدخان خامس حضرتلری بوسنه مکتب حربیه‌دن نشئت ایدن درت یوز عثمانلی ضابطنك سنین عدیدهٔ مساعی ایله احراز استحقاق ایتمش اولدقلری شهادتنامه‌لری دون ینه مکتب حربیه‌ده وولیعهدلریله حکومت سنیه‌لرینك اعاظم مأمورین ملکیه وعسکریه‌سی حاضر اولدیغی حالده بالذات اعطا ومناسبلرینی هدایای ملوکانه‌لریله تلطیف بیوردیلر .

بو اویله بر رسم وجدانـنوازدرکه سنه‌ده دکل ، آیده بر کره تکرار ایدلسه ینه عثمانلی کوکللرنده ایقاظ مسار ایتمکدن یورولماز .

هرکس بیلیرکه آلتی یوز سنه‌لك موجودیت سیاسیه‌مزی بز یالکز عسکرلکله محافظه وخاك پاك وطنی خارج وداخلك تعرّضاتنه قارشی یالکز بونکله مدافعه ایتدك وایدییورز . مشروطیتك اعلاننی متعاقب اوردونك تنسیقاتنه اهمیّت فائقه ویرلمش اولدیغنی انتقاد ایدنلر کورلمدی دکل ؛ حتّی خارجدن کلن اصوات اعتراضه بعض صدای داخلی‌ده تردیف تعریض ایتدی . فقط اردو اولماسه بز هیچ . . . کلّیاً هیچ اوله‌جغز . حقه، عهوده ، انسانلغك ایجاباتیله اخلاقك قواعد موضوعه‌سنه رعایتکار اولمقدن وحتّی برچوق مسئله‌ده تذلّل عد اولنه‌بیله‌جك قدر صبر وتحمّل کوسترمکدن نه‌قازاندق ؟ بوکون الك قابا برقوّت الك صریح

[.] ۱۳۲۸ سنهٔ رومیه‌سی مارتنك اون‌دردنجی کونی مکتب حربیه‌ده اجرا اولنان مراسم مناسبتیله .

برحقمزی پایمال ایدیيور . افواه ناريه‌سنك مرمیات ردیئه‌سیله انسانیتك بالعموم موضوعات حقوقیه‌سنه توكورمكده اولان بر دشمن بی‌امانه اقتدا ایتمكدن دیكر دشمنلری منع ایدن كیمدر ، بیلیرمیسكز ؟.

— موجودینه دون درت یوز منوّر كنج التحاق وانضمام ایتمش اولان عثمانلی اردوسی !..

اردویی تقویه ایتمكی زائد عد ویا بوكا براهمیت تالیه عطف ایتمك ایستینلرك یالكز اذعانندن‌دكل ، ناموس وطنیسندن‌ده شبهه‌ایدلملی‌در .

فرانسه ادبای حاضره‌سنك الڭ بیوكلرندن اولان (آناطول فرانس) مسلك فلسفی و اجتماعیسی عسكرلكه مغایر و حتی بسبتون علیهنده اولمقله برابر ، وظیفه‌یه اطاعت و حرمت ، استحقار منفعت ، داعیهٔ ناموس ، تقیّد انتظام ، وقار مسلك كبی تمایلات عالیه‌نك ، انسانیته عسكرلكله برابر داخل اولدیغنی برقناعت شكلنده اعلان ایدییور . فی‌الحقیقه بوادّعا هروجدانك قناعتنی تزیید ایتمكه لائق بر حقیقتدر .

*
* *

مكتب حربیه‌دن نشئت ایدن ضابطلرله مستقبلك ضابطلری اولان طلبه ، مواجههٔ همایونده ونظر تقدیس واعتمادلری متبوع مكرّملرینك وجه‌تابناكنه معطوف اولدیغی حالده كچیدرسمنی اجرا ایدرلركن كوزلر، دكیزلرك و افقلرك اوته‌سنده ، بووطنك هجرانزده برجزء رقیق ومباركنی مدافعه‌ایدن دلاورلرك خیال منوّرینی آرییوردی. اودقیقه‌ده وطنپرورلك حسیاتنك الڭ بلندینه پناه اولان اوقهرمان كوكللرده نه‌لر اویاندیغنی و اوبیوك وجدانلره نه‌لر الهام اولندیغنی بیلمم؛ فقط بوكنج ضابطلرله بیوك قاردشلرینك اوكتیبهٔ جلال و اجلاله رفیق عزم اوله‌مادقلری

ایچون روحلرندن قوپان شهقات تألمّ گوزلرندن دوکلیوردی . وصانکه هرنظر دییوردی‌که :

بربعد بی‌نهایه‌که . . . کویا که آخرت ،
اولاد جانسپارینه یاردیم ، مظاهرت
امکان و احتمالنی بزدن همان بتون
نزع ایلین بوبعد الیمك صورك بوکون
احساس جانخراشنی اون‌درت قول‌اردودن .
ای شهرت و شجاعتی بر داستان اولان
ارسلان یوره‌کلی اردو ، بهادرلر اردوسی ،
هرحاله رغماً ایشته حدودلرده قورقوسی
برچوق مهین امللی حکوماتی صیندیران
هردم مظفّر اردو ، جیوش غضنفران ،
سز آگلادك ، سزك قدر اصلا بوکون ، یارین ،
هیچ کیمسه طویمامش ، طویه‌ماز حرب حاضرك
شکل غرابتنده‌کی قهر ومرارتی .
سز سویلیك غزایی ویاخود شهادتی
نعمت صایار وایستر ، آرارکن قازانمامق ،
ایثار خون خصم ایده‌جك یرده آغلامق ،
طوپ ، گولله قارشیسنده رفیق سلاحنی ،
اعدایه قارشی مملکتك برجناحنی
پایسته ، بی‌مدافعه ، میّال انهدام
کورمك وهیچ معاونت ـ ای ربّ انتقام !ـ

امکانی بولمامق . . . واوزاقدن پرانفعال ،
یومروقلریله بوشلغی دوومك . . . نه‌در بو حال !..
حرب ایتدی ، ییقدی ، یاقدی ؛ فقط آلتی‌یوز سنه
عثمانلی قومی چاتمادی حربك بوجنسنه ! . . [*]

یمین ایدرم‌که صوڭ فردی وصوڭ فردینڭ صوڭ نفسی قالنجه‌یه قدر عثمانلی قومی بوماجرای ابدگریانی اونوتمایه‌جق واللّهنه ، وطننه، نفسنه قارشی مکلّف اولدیغی وظائف میاننده وبرمیان بلندنده ایتالیا خصومتنی یاشاده‌جقدر .

عثمانلی هیئت اجتماعیه‌سنڭ ، سوگیلی اردوسنه دون اهدا ایتدیکی درت یوز اولادیله بوراده صمیمی بر حسبحال ایتمه‌دن شو سطرلری قاپایه‌میه‌جغم :

قاردشلرم !.. وظائف وطنیه‌نڭ اڭ بیوگی ، اڭ تحمّلسوزی ، اڭ مهالکمشحونی دوندن اعتباراً سزڭ گنج اوموزلرگزه یوکلندی. بوکون سز سرحدلرمزڭ ، سورلرمزڭ ، قپولرمزڭ، قلبلرمزڭ امنیت ذی حیاتیسگز!. بزی (عثمانلی) نام نجیبی آلتنده دها زیاده یاشاده‌بیلمك ایچون أولمکه آماده بولندیغگزی دون الله وپادشاه حضورنده یمینلرله اعلان ایتدیگز . شیمدی اویله برادرویه داخل اولیورسگزکه تاریخ عمومیٔ بشرده بر چوق صحائف مفاخری واردر . بواردو هریرده بیوکلك کوستردی . وفلاکت ومغلوبیت دملرنده بیله مهیب ومعظّم کوروندی .

سزه اشارت اولنه‌جق یرلره وقار وبسالتله کیدیگز قاردشلرم!..

---

[*] فائق‌عالی : (اوچورومك کنارنده). الحان وطن صحیفه: ١٨-١٦

وطنی تهدید ایدن تهلکه‌لر سزك گولگه‌لرگز اوگندن فرار ایتسون.
وألك‌لرگزده‌کی وسائط قهر وافنا، عثمانلی دیارینه سوء نظر عطف ایدن
کوزلرله نیّات خائنه بسلین دماغلره صاپلانسون . وطنك دشمنلرینه
قارشی پرغیظ ومنتقم ، بی‌رحم وبی امان اولك ! . .

بویله اولك ! . . فقط نفسنی مدافعه‌دن عاجز بیکسلرله مددخواه
وملتجیلر ـ ایتالیان بیله اولسه‌لر !ـ سزك بسالت‌پناه اولان سینه‌لرگزده
غایت مشفق برانسان ، برقاردش قلبی چارپدیغنی کورسونلر !..

چناق قلعه‌دن کچرسه !...

محاربه دوام ایتدکجه ایتالیانك دونناسی، (رومانوپوپولو) غزته‌سنی قاره‌لایان محررلرك اللرنده‌کی قلمدن دها مسخره بر شانتاژ آلتی اولیور. بو مسخره، طرابلس غربده، بنغازیده آفاق ابحاره تحصن ایده‌رك، سلاحسز حیاتلره وحیاتسز چوللره یاغدیردیغی شاشقین مرمیلری، شیمدی دها چلغین بر مقصده خدمتکار ایتمك ایستیورمش :

چناق قلعه‌یی زورلامق !...

بز بونی چوقدن بکلر وایستردك . عثمانلی اردوسی ودونناسی منابع قواسیله ارتباطی منقطع اولمیان بر یرده ایتالیا ایله دوکوشمکه آیلردن بری متحسردر . دشمنمز بویله بر امکان تلاقی تأمین ایدرسه اوتحسری اسکات وتطمین ایتمش اولور .

چناق‌قلعه ایتالیا دونناسنك مرور جبریسنی منع ایده‌بیله‌جك قدر مستحکممیدر، دکلمیدر؟... یالکز ارکان حربیه‌مزك اشتغال ایده‌بیله‌جکی بر مسئله‌یی بوراده موضوع بحث ایتمکه صلاحیتدار دکلز . بزه لازم اولان، یالکز بوتشبثك نتیجهٔ محتمله‌سنی بیلمکدر .

بوکون چناق‌قلعه‌ده‌کی استحکام وگمیلرمز ایتالیا دونناسنك ورودینی تهالکلرله بکلیور . ایتالیانك ید شقاوتنه یاپشان آلات قاتله‌نك بزم وسائط جهاده فائقیتی ــ محال ویا ممکن بر فرضیه شکلنده ــ قبول ایدلسه بیله، اوسلاحلری اداره ایده‌جك اللرك ماهیتی آراسنده‌کی فرق وفرق عظیم انکار اولنه‌ماز .

استحکاملرمز ، او ثابت گمیلری ایچنده عثمان غفرانك جوشش مؤیّدینه ایمان ایدن قهرمانلرله ، گمیلرمز ، او متحرّك استحکاملرنده تسلیم بایراغنك وجودینی عارآلود برلکه گوره‌رك ، ماتمك بو علامت بیاضنی باکمال احتفال یاقه‌جق قدر بیوك یوره‌کلی آرسلانلرله طولودر. آلتی آیدن بری گونده بیك داستان شناعتنی ایشیت‌-کاری دشمنك برکرّه اولسون یوزینی گورمکی ناشکیبانه بکلیورلر. ایتالیا دونماسنك چناق قلعه اوکنده صفّ حرب تشکیل ایده‌جکی کون ، بزم برّی وبحری عسکرلرمزك عیدا کبری اوله‌جقدر. اوسفیل ... نك اونیفورمه‌لی اشقیاسنی هپسی بکلیور . وهپمز بکلیورز .

دییورلرکه ایتالیا دونماسنك طوپلری چناق قلعه‌ده‌کی طوپلرمزه فائق ایمش ؛ دییورلرکه طوپراق استحکاملر چلیك گمیلر قارشیسنده مبهوت قالمغه محکوم ایمش ؛ دییورلرکه ، او جسیم مراکب منتظمه اوکنده بزم گمیلرمزك قدرت مقاومتی مفقود ایمش ؟ . . .

بوطوغری ایسه بز دها زیاده محظوظ ومفتخر اولورز. دیمك که ترکلرك جلادت خارق‌العاده‌سنه بیوك برزمین انکشاف ، بر میدان امتحان دها آچیله‌جق . قهرمانلق ، حسابات خودکامانه‌دن دائما استغنا وحتّی تبرّی واباء ایدر. مطلقا دوکوشمك ایچون قوای مادّیه‌ده تساوی آرایانلر ، تجارت فکرینی عسکرلك حسّنه تحکّم ایتدیرمك ایستینلردر . متجاوز دگلزکه هرهانکی برحساب منفعتپرستانه ناظم حرکاتمز اولسون !.. مقدّساتنك حضور مغدوریتنده غزا وشهادتدن برینی احراز ایتمکدن بشقه هیچ بر حسابی ، هیچ برمنفعتی اولمیان حضرت محمّدك وسلطان محمدك عسکرلری بو قدر ریاضی دوشونمش

حربلردن مردلك وفداكارلق ناملرینه برپارچه‌ده استکراه ایدرلر .

ایتالیا دونماسی گلسون ، طورپیللرمزی چکنمك ایچون برهوا اولمغی گوزه آله‌بیله‌جك فداكارلری اولدیغنی گوستررسه بوگونه قدر سرنگون طوران تمثال عسکریسنك فرق مباهاتنه برهالهٔ ناموس ، براكلیل حیثیت وضع ایتمش اولور . واوزمان بزده دشمنمزی جدّاً تبجیل ایدرز .

فقط ایتالیا بوجرأتی گوسترمك شرفندن نفسنی واونی گورمك لذّتندن بزی محروم ایده‌جکدر. چونکه یالگز آنارشیستلر طوغوران ایتالیا، برطورپیلك اوستندن بیله‌رك وتتره‌میه‌رك گچه‌بیله‌جك اصحاب عزمی ، قرون اولانك صوك عصرلرندن بری تولید ایده‌مدی .

ایتالیا شمالی آفریقاده ، بحراحمرده ، بیروتده وبوندن صوگره صالدیره‌جغی یرلرده هرطوپ آتدقچه، اوروپایوزینی حجاب ایله‌سیلملی در. چونکه بومسکین مرمیلرله اوروپانك حقوقنه، عهودینه ، مؤسّسات اخلاقیه‌سنه ، قواعد وایجابات اجتماعیه‌سنه ، حاصلی منفعتنه ، شرفنه، ناموسنه توکوریلیور .

یالگز برایکی‌دولت برایکی‌مسئله‌ده اللرینی یوزلرینه طوتمق‌غیرتنده بولنورگبی اولدیلر . دیکر اقوام ودولتك یداستغفارنده بوقدرده مدارِ تبرّی یوقدر .

کندی قلنجلرینه !...

ایتالیا محاربه‌سنك ظهورینی متعاقب آفریقاده‌کی وطنله وطنداشلرك حق وامنیتی کیملرك ید محافظه‌سنه تودیع ایدلمش اولدیغنی بر عثمانلی مبعوثی خارجیه ناظرمزدن رسماً سؤال ایتمشدی . ناظر بوسؤاله‌وقور بربلاغتله وبرسوزله جواب ویردی :

— کندی قلنجلرینه !...

دنیاده هیچ برسوز شمالی آفریقاده‌کی وضعیت عثمانیه‌یی بو قدر موجز وبونکله برابر بوقدر واضح صورتده تعریف ایده‌مز. وهیچ برقلنج کورلمامشدرکه بوندن مشروع برحقه بوندن زیاده قهرمانلقله خدمتکار اوله‌بیلسون !..

اللهك بوعدل متسیفنی اداره ایدن ایادئ عزمك عثمانلی اللری اولدیغنی کورمك وایشیتمك قدر برعثمانلی قلبنی لبریز مفخرت ایده‌جك برشئ یوقدر . وطنك الك هجرانزده بر ساحه‌سنه سرلمش اولان الك دکرلی وطنداشلرمزك جنازه‌لری اوکنده آغلارکن بیله بز بونکله متسلی ومباهی یز !..

بزم نه قدر حصهٔ تسلیت ومباهاتمز وارسه اوروپانك‌ده او قدر حق حیاسی ووظیفهٔ عار وحجابی اوملی‌در. تاریخ ، هیچ بر شقاوتك بودرجه‌لرده مظهر مسامحه اولدیغنی بیلمز . یکرمنجی عصر ، هردرلو مکتسبات علمیه‌ومدنیه‌سیله کچمش اعصاروحشتدن اوتانملی وبوحربك مناظر بلند وفجیعی اوکنده یرلره کچملی‌در .

ایتالیا شانتاژله باشلامش اولدیغی بو ایشی ینه شانتاژله بیتیرمك ایستیورمش، یعنی آطه‌لردن برینی ویا برقاچنی ، دونمانسنك عجزه‌کش مرمیاتیله یاقوب ییقدقدن صوکره ، رهن مقامنده و یا بشقه صورتله اشغال ایده‌جکمش !..

بونی بز اصلا استبعاد ایتمیز . حتی استبعاد ایتمك شویله طورسون، شمدی‌یه قدر ایقاع ایدلمامش اولمسنه متعجبز . غیر مستحکم محللرده نامسلح آدملری أولدیرمك ایتالیانلرك گوستره بیله‌جکی یکانه قهرمانلقدر. تجارت عمومیه‌سنه ایراث خلل ایتمزسه بوجنایتلر ، اوروپا نظرنده‌ده معذور وحتی مشکور اوله‌بیلیر !.. فقط ایتالیا آطه‌لرمزی ودها بشقه یرلرمزی یاقوب ییقمقله نه قازانه‌جق !.. آته‌جغی طوپلرك مرمیاتی بدلنه تقابل ایده‌جك قدر فوائد استحصال ایده‌میه‌جکی محققدر . بو گون ایتالیا مقتدر ایسه قهرمانلغنی درنه ایله عین زاره آراسنده‌کی منطقهٔ واسعه‌ده کوسترسون. ید اهانتنی کیرلتن وسائط جنك وتخریب اوکنده‌کی آلات جهاد ، ناقص ویا نامکمل‌در . آفریقانك چوللری قوم دریالری اولسه بیله ، بودریالر گمی قبول ایتمز. عسکرینی دونما آتشنك منطقهٔ حمایتی خارجنده حرب ایتمکه آلشدیرسون، الله تقدیر ایتمش‌سه اوزمان آفریقایه صاحب اوله‌بیلیر .

فقط بزم خطاب وعتابمز ایتالیادن زیاده اوروپایه راجعدر. الك کچوك مسئله‌لری علیهمزده وسیلهٔ مداخله ووسیلهٔ تزویر ایدن جهان مدنیتك بوسکوت وتسامحنی کورمکله انسانیت عمومیه اوتانیور . او حساس، متفکر، شاعر، حکیم، انسانیتپرور اوروپا نره‌ده !..

گچمش زمانلرك ماجرای وحشتنه مورخلرینك قلملریله سیل

تلعین کوندرن اوروپایی شیمدی قارشیمزده گورمك ایستردك . صلح قونغره‌لری ، صلح محکمه‌لری ، صلح جمعیتلری تشهیر ایدن اوروپا ، حربك بوشکل مستکرهندن اوتانمیورمی ؟..

حقّ بشر ، عهد دول، شرف ملّی ، قواعد اخلاق ، موضوعات عدالت، هپسی، هپسی، هپسی افلاس ایتدی . حیوانلغی حمایه ایتمکله انسانلغی اعلایه یلتنن اوروپا ، حضرت آدمك بیکناه اوغللرینه روا گوریلن مظالمی تقبیح ایتمیه‌جکمی؟..

بز حربك شکل حاضریله بالعموم اشکال محتمله و مستقبله‌سندن ممنونز. مدافعهٔ ملّیه نامنه نه‌قدر منابع پرفیضه صاحب بولندیغمزی بو ایتالیا محاربه‌سنه قدر بزده بیلمیوردق ، شیمدی اوکرندك . . . نفسمزی‌ده ، دشمنمزی‌ده ، (اوروپا) دینیلن معمّای غربی‌ده اوکرندك . حربی ادامه ایتمك جهان مدنیتك ضررینه اولسه بیله ، بزم منفعتمزه موافقدر . دول معظّمه صوڭ بر حرکت عجیبه اولمق اوزره طرابلس غربله بنغازی‌یی تخلیه‌ایتمکه بزی فعلاً اجبار ایده‌بیلیر . محقّق بیلنسونکه شمالی آفریقاده بو کون موانعسوز برغلیان حمیت وار . اوراده‌کی حرکاتی نه دولت عثمانیه تعطیل ایده‌بیلیر ، نه دول معظّمه .

قونفرانس ولوله‌سی

نیچون و کیمدن کتم ایده‌لم ؟... قرق سنه‌یه قریب برزماندن‌بری اوروپانك دوداقلرنده نه‌وقت (حق) کلمه‌سی چیرپندی ایسه شرق مظلوم برکرّه دها ایکلدی وأزلدی . مقاصد خودکامانه‌سنك اشکالی ناقابل‌افشا برچیرکینلك آلدیغی زمان اوروپا ، مضمّرات مستهجنه‌سنی بوکلمه‌نك لطف معایب‌پوشیله ستر ایتمکه چالشیور. ایشته حقّك بوکونکی مناسبات دولیه‌ده موقعی ووظیفه‌سی بودر .

منفعتلرك ایجابات حقسانیته رعایتکار اولمسنی تمنّی ایده‌جك قدر ساده‌دل دکلز . یالکز بوقدر مرائی برشکل معیوب آلماسون ، ایشته بزم جهان تمدّندن یالواره‌رق ایستدیکمز بو ویالکز بودر !..

میدانده - حتّی مصنوع وحتّی مزوّر - هیچ بر سبب موجود دکل ایکن ایتالیا طرابلس غربمزه هجوم ایتدی . اوروپا بو تسلّطی مؤاخذه ایده‌جك یرده قوّتك حقیله تقدیس ایتمشدی. ایتالیا طرابلس غربده اختیارلری ، قادینلری ، چوجوقلری قتل عام ایتدی. اوروپا بوتخریب وافنا عملیاتنی تمدینك ایلك وظیفهٔ مقدسه‌سی عدایله‌ومأمورین سیاسیه‌سنك أللریله آلقشلامقدن اوتانمادی بیله !...

ایتالیا، خسته‌خانه‌لری طوپه طوته‌رق جانلی، جانسز، نه‌قدروسائط تشفیه وارسه هپسنی مصادره ایتمکدن چکنمدی [*] اوروپا ، حقّ حربك حقّ حیاته تقدّم ایتدیکنی برقاعدهٔ سماویه صورتنده تدوین

[*] هلال احمره منسوب اطبایی وادویه‌یی یولده توقیف ایتمشلردی .

ایدن برسکوت ایله ماجرایی ستر ایده‌رك وجدان بشرك انفعال پاكنی بر كلمه ایله اولسون اظهار ایتمدی بیله !..

بو سوزلر یالگز رسمی اوروپایه دكل ، علمی اوروپایه ، ادبی اوروپایه ، صنعتكار اوروپایه؛ حاصلی بحر منجمد شمالیدن ماتابان برونه وبحر محیط آطلاسیدن اورال طاغلرینه قدر یاییلان اومعمور ومزیّن، فقط قانسز، جانسز، شانسز طوپراقلره عائددر . حكماسنه، علماسنه ، شعراسنه حیران اولدیغمز اوروپایی بز بوكون قارشیمزده دكل ، خیالمزده بیله بوله‌میورز .

بیلیرز ، (لاهی) دینیلن برقصبه‌ده انسانلرك ساده‌دللكیله استهزا ایدن بر مؤسّسهٔ عجیبه واردر . وزواللی یكرمنجی عصر تمدّن ، بو مسخرهٔ نوزادك بشیكنی صاللامقله تاریخك آلتی بیك سنه‌لك اوجاغ ومتاعبنه نشائد تنویم اوقومغه چالشیور .

صلح عمومی وحقّ وعهد كبی كلمه‌لر بوگون گولنج اولدیغی قدر معناسزدر . ایتالیانك آفریقایه حواله ایتدیكی ساطوری غلبه احتمالی بیله‌ركن اوروپا بو كلمه‌لرك مفهوم ومدلولنه پك بیگانه كوروندی . فقط شیمدی ایشیدییورزكه (حقوق دول)ك صحیفه‌لری ایچنده ایتالیانك خطالرینی تصحیح ایده‌جك بعض مواد آرانیورمش . وازجمله بوغازلرك سفائن تجاریه‌یه وروایته نظراً بعض دولتلرك مراكب حربیه‌سنه آچیق بولندیرلمسی اسبابنه توسّل ایدیله‌رك بومیانده موادسائره‌ده حلّ وفصل ایدلمك ایستنلیورمش .

اوّل امرده بوغازلرك مسدودیّتی مسئله‌سی بزه دكل ، انكلتره‌یه عائددر . سفائن حربیهٔ اجنبیه‌نك بورالردن مرورینی بز منعه فعلاً

مقتدر اولدقجه مسدودیت مقرره‌نك الغاسندن اندیشه‌ناك اولمایز ـ مقتدر اوله‌مازسه‌ق ، عهوده‌مستند برمسدودیتك هیچ براهمیتی یوقدر. ایتالیا ، بوحقیقتی اون کون اوّل فعلاً اثبات ایتدی .

روس قومشومزی بوصیره‌ده ایتالیایه فضله خیرخواه کورمك بزی جدّاً متحیّر ایدر .

فرانسه ایله انکلتره ، دوستلرینك قارشیلرنده‌کی اتّفاق مثلّثه خدمتکارلق ایتدیکنی کوررلرسه ، ظن‌ایتمیزکه ، بزم کبی یالکز تحیّرله اکتفا ایتسونلر . هر حالده مناسبات عالم ایچون دها قاریشیق ودها مهالك آلود برصحنهٔ نوین آچلیور . وهرحالده‌بونده‌ده الك آز ضرردیده اوله‌جق بزز .

انعقادی پترسبورغده آرزو اولنان قونفرانس نه کبی مسائلی تدقیق وحل ایده‌جك ؟ . .

ــ شرائط صلحیه‌یی‌می ؟ . .

بز بوشرطلری قطعی صورتده تعیین واعلان ایتدك . ایتالیانك غالبیت قطعیه‌سندن بشقه هیچ‌برقوّت اوشرائطی تعدیل ایده‌مز ! . .

ــ بوغازلرك مسدودیتی مسئله‌سنی‌می ؟ . .

بزدن زیاده انکلیزلرك قانی وپاره‌سیله تقرّر ایتمش اولان بوحالی، انکلتره ایسترسه تغییر ایتدیرسون .

بزه ایقاع ضرر ایتمیه‌جك هرسفینهٔ حربیه‌نك بورادن مروری ، اویله ظن اولندیغی کبی ، پایتختك امن وحضورینی سالب اوله‌بیله‌جك براهمیتی حائز دکلدر .

فرض محال اوله‌رق بر قونفرانس تشکّل ایدر وشو ایکی مادّه

خارجنده اتّخاذ مقرّرات ایده‌رك بوقرارلر آره‌سنده حقوق ومنافعمزی اخلال ایده‌جك شیلر بولنورسه قطعیاً قبول ایده‌میه‌جكمزی شیمدیدن اعلان ایدرز .

قونفرانس مقرّراتنی نه ایله تطبیق ایده‌جكدر ؟ . . اوروپانك قوای عمومیه‌سی پترسبورغك خیالی ویاحقیقی قونفرانسنه اجراباشرلكی ایده‌مز . بونی امید ایتمك ، مدنیت حاضره‌نك جسم منوّرنده (پیه‌ر لرمیت) ك روح مظلمنی حاكم ظن ایلمكدر .

بشقه بردولتك قوّهٔ منفرده‌سیمی قونفرانسك مرامنه آلت ترویج اوله‌جق ؟ . . . بوگاده یالكز شو جوابی ویررز :

الله كریمدر !..

بر ایضاح

بو صحیفه‌لر درت سنه اوّل ایتالیا محاربه‌سنك وقایع وصفحاتِ یومیّه‌سی تعقیب اوله‌رق یازلمشدی. بعض نقاطنی، خصوصیله امیدِ غلبه واطمئنان تخلیص کبی جهتلرینی زمان بوگونه قدر تأیید ایتمدی.

(بوگونه قدر) دیدم. أوت، بن او امید واطمئنانه حالا ودائماً حسّاً، فکراً، قناعةً مربوطم. (گیدن گلمز!) دییورلر، یالاندر. بز ایسترسه‌ك گیدنلر، حتّی بویومش اولدقلری حالده، کلیرلر. مشکلات ومصائب قارشیسنده عجز ویأس کوسترمك قلوب ضعیفه‌نك خسائسندندر. متین گوکللر، مزاحم و موانع آرتدقجه تزیید عزم ایدرلر. وهر عزم، برظفرك مقدّمهٔ تحققیدر.

آفریقاده‌کی صوك طوپراقلرمزی ایتالیا نیچون و نصل آلمزدن آلدی؟... بونی تاریخ سکا دورودراز حکایه ایده‌جکدر. فقط سن اقسام وطنکدن گیدن هر یرکبی، آفریقانك‌ده برکون سکا ویا اولاد واحفادیکه عودت ایده‌جکنده شبهه ایتمه ترك اوغلی!...

شبهه ایتمه. طمرلرکده‌کی صوك قطرهٔ خونك، کیسه‌کده‌کی صوك غروشك، بازوی قدرتکده‌کی صوك یومروقلر، دماغکك صوك ذخیرهٔ عرفانی، وجدانکك صوك شعلهٔ ایمانی هپ بوغایه‌یه، بوامیده، بواطمئنانه خدمتکار اولسون!..

گریه

صوڭ عصرلر، خصوصیله صوڭ سنه‌لر ألمزدن نه‌قدر ونه‌قدر یرلر آلدی !.. بن بوندن بویله وطنمڭ حدود واقسامنی جغرافیا کتابلرنده دکل، کندی تاریخنده وکندی قلبمده آرایه‌جغم. ترکڭ قانی قوقلامش واوپمش اولان هرطوپراغڭ روحی بنم روحمڭ ایچنده‌در . او بشقه دولتڭ خریطه‌سنه یالکز اسمنی نقل ایدر ، اوده گریان ونالان اوله‌رق !...

گوزلرم هیچ برزمان دجله کناریله طونه قییلری وعمّان ساحللری آراسنده بررنك افتراق ، بروضع بیکانکی گورمز . گیدن یرلرڭ ماتم هجرانی جسمم مزاره ، روحم ابدیت زاره گوتوره‌جکدر. بیڭ کرّه سویلدم ، ینه ودائما تکرار ایدرم که اونلرڭ برگون بهمه‌حال بزه عودت ایده‌جکنه معتقدم . بن بوگونه قدر بو اعتقاد ایله یاشادم . وبواعتقاد ایله أوله‌جکم !

۲۷ تشرین ثانی ۱۳۳۱

كريدك تاريخچهٔ اغتشاشاتی

بحرسفيدك مياه مينافامی اورته‌سنده دائما قانلی وقايعله چرپنان بوجزيره بزم ـ تاريخ قمری حسابيله ـ ايكی يوز يتمش ايكی سنه‌دن بری قانايان برجريحهٔ معزّزه‌مزدر . [*] ممالك وسيعهٔ عثمانيه‌نك قريب وبعيد هيچ برطرفنده بركوی ويا ناحيه كوستريله‌مزكه كريدك جبال وقلاعی اوكنده مقصد عمومیٔ عثمانی نامنه ايثار حيات ايتمش برقاچ اولادی ، برقاچ شهيدی بولنماسون . بز بوجزيره‌يی قلنجمزله فتح وقلنجمزله محافظه ايتمشكن، شيمدی برقاچ شقينك مطالب خون آلودينه نصل فدا ايده‌بيليرز ؟..

قهرمان عثمانليلرك كريدده دوكولن قانلرندن اوراده بر بحيرهٔ مؤبّده موجوددر . بوخونزار حميّته انصباب ايده‌بيله‌جك قانلر طمرلرمزده دوران ايتدكجه ، بزدن مؤبّداً افتراق ايتمسنه قائل اولميه‌جغز .

كريدك بدايت فتحندن بری اهالیٔ خرستيانيه‌سی ادارهٔ عثمانيه‌نك برلطف مستثناسنه مظهر ايدی . بونكله برابر وطنپرورلكدن زياده خونخوارلقله مجبول ومعتاد اولان اوسكنهٔ خشينه مملكتلرينك هروادیٔ لطيفنی برمسيل خون وآتش وادارهٔ حكومتله برابر كندی رفاهيتلرينی‌ده خللدار ومشوّش ايده‌جك حركات باغيانه‌يه معنّدانه دوام ايدوب طورديلر .

كريدده بزه‌قارشی ايلك نشانهٔ قيام ١٧٧٠ سنهٔ ميلاديه‌سنده مشهود

---

[*] بوسطرلر ١٣٢٧ سنه‌سی جمادی‌الاولاسنده يازلمش ايدی .

اولمشـدی . بالآخره یونان فترتنه مجلوب ومسحور اولەرق ١٨٢١ و٤١ تاریخلرندەده آثار عصیان کوستردیلرسـەده هر قیام ، دولتك سطوت قاهرەسی سایەسنده تسکین و١٨٥٨ سنەسنده سرنمون اولان آثار فسادده سـامی پاشا مرحومك تدابیر حکیمانەسیله ازاله اولنەرق جزیرەنك سکون وآسایشی تأمین اولندی . بونکله برابر خارجدن متوالیاً وزان اولان هوای افسـاد جزیره داخلنده مستعد اشـتعال برچوق مواد بولمقده ایدی . نهـایت ١٨٦٦ سـنەسنده کرید ارباب فسـادی ـ کمال بك مرحومك تعبیر بلیغنجه ـ (برأللریله عرضحـال یاپراغی وبر اللریله اختلال بایراغی کشاد ایدەرك هم مسـتدعی ، هم مدّعی صورتنده) میدانه چیقدی .

بوشکل وصورتده واقع اولان مستدعیاتك عدم‌اسعافی لازم ایکن باب عالی ، هرنەدنسه ، بعض مواعد مبهمه سردیله عصـاتی تشجیع وفسـادك استعداد سرایت ودوامنی عادتا تقویه وتوسیع ایتمشـدی . بوتدبیر، صدراعظم‌عالی‌پاشانك‌ناقابل تأویل‌وتفسیر برقصوریدر. چونکه سنین‌عدیدەدن بری‌محسوس وحتّی منتظر اولان عصیانی مبدأ تحدّثنده تسکینه تشبّث ایتمك لازم وبناءً‌علیه باب عالینك بوکبی تماشاتی نابموسم ایدی . بونی کرید عصاتی زمامداران امورمزدن زیاده تقدیر ایدەرك ١٨٦٦ سـنهٔ میلادیەسنی ایلولنك یکرمی ایکنجی کونی جزیرەنك یونانستانه التحاقنی اعلانه جرأت وقری وقصباتدەکی اهالئ اسلامیەیی قتل عام ایله اتمام شقاوت ایتدیلر. باب‌عالی دها اوّل توسّل ایدەجکی تدبیره آنجق بوسفر مراجعته لزوم کورمشـدی . سردار عمر پاشـا قومانداسیله قرق بیك عسکر کریده سوق اولندی .

عالی پاشـانك کتابت خصوصیەسیله معیتنده کریده عزیمت ایتمش

اولان موسیو شارل میسمرك مشهودات وروایتنه نظراً ، سردار عمر پاشا صیت عسکریسنه علاوهٔ شرف ایتمیه‌جك بعض اسبابدن طولایی استحصال موفّقیت ایده‌میه‌رك عزل ایدلمش اولدیغندن کریدك بو عصیانی ده سطوت عسکریه ایله تسکین ایده‌میه‌رك اورتاده عالی پاشانك سیاست مزمنه‌سندن بشقه بر حلّال مشکلات قالمامشدی .

اوتاریخده‌کی سطوت برّیه وبحریه‌سیله دنیانك خاطری صاییلیر دولتلرندن اولان دولت عثمانیه‌نك کچوك بر جزیره قارشیسنده بی حرکت ویامحروم موفّقیت طورمسی آوروپانك تمایلنی عصاتك لهنه جلب ایده‌رك بیگناهلری قتل عام صورتنده ایقاع اولنان شو قیامك فاعللری اسکی یونان قهرمانلرینك ارواح وخیالاتنی حامل مجاهدین حرّیت کبی اعلان اولنمغه باشلاندی. وبرقسم افکارعمومیه‌نك تضییقاتنه روسیه حکومتنك تقاضای حرص وغرضی انضمام ایده‌رك، فرانسه وایتالیا وروسیه دولتلری طرفندن سلطان عبدالعزیز مرحومه گرید ارباب قیامی لهنده بعض تبلیغات اجراسی موضوع بحث ایدلدی ایسه‌ده انگلتره ایله آوستریانك تصوّر واقعه عدم اشتراکی جهتیله تشبّث متصوّر تعقیب ایدیله‌مدی .

شعار متخّذی (لیت لعلّ) اولان عالی پاشانك نهایت بالذات گریده عزیمتله استحصال ایتمش اولدیغی نتیجه معلومدر . تنبرورلك سوقیله اووقت گریده بخش اولنان امتیازات، بر مرض مهلکك مادّهٔ ساریه‌سی کبی ، شرائط موافقه بولدقجه بیویه‌رك روس محاربه‌سنك اثنای تحدّثنده مدّعیات جدیده‌یه مدار سرد واستحصال اولدی . غازی احمد مختار پاشانك گرید والیلکنده تنظیم اولنان (حاله‌پا) امتیازنامه‌سیله گرید عصاتی، حکومت عثمانیه واهالیٔ مطیعهٔ اسلامیه‌نك ضررینه برطاقم (منافع مضره) تأمین ایدییوردی .

اقوام سائره‌نك دوش تحمّلنده بربار ثقیل اولان تکالیفك برچوغندن

والك آغیرلرندن آزاده وعادتا استقلاله قریب و برنقطهٔ نظردن مرجح برحال مسعدتفرماده امرار زندکانی ایدن گرید خرستیانلری یونانستانك ربقهٔ حاکمیتنه بویونلرینی اوزاتمقده عناد و ۱۸۸۹ سنه‌سنده یکیدن ایقاد نائرهٔ بغی وفساد ایتدیلر .

پترسبورغ سفارتندن گرید والی وقوماندانلغنه تعیین اولنان شاکر پاشا عصیانی تسکین وتدابیر حکیمانه ایله سکون وانضباطی تقریر وتأمین ایتمش ایکن دورسابقك مساوی‌ٔ منویه‌سنه واسطهٔ تطمین واجرا اولان بعض اخلافی طرفدن ارتکاب اولنان خطایایه جورجی پاشانك خیانتی منضم اولمش وبوسبله گریدك زمام اداره‌سی ــ یونانستانه قارشی احراز اولنان مظفریت عثمانیه‌یه رغماً ــ یونانلی والیلرك ایدی‌ٔ تزویرینه انتقال ایتمشدر .

جزیره‌ده‌کی اهالی‌ٔ اسلامیه‌نك محافظهٔ امنیتی ایچون دول حامیه طرفدن بولندیرلمقده اولان عسکرك گله‌جك شهر افرنجیده گری‌یه آلدیریله‌جغی شایع اولدیغی زماندن بری افکار عثمانیه‌ده برطیف اندیشه طولاشه‌رق گریدك یونانستانه الحاق ایدیله‌جکندن بحق خوف اولنمغه باشلاندی. بو(امرواقع)قارشیسنده حکومتمزك حرکتسزطورمیه‌جغندن امینز . عثمانلیلر (گرید) جزیره‌سنك طریق بر یسنی پك أیی بیلیرلر. حتی اون ایکی سنه اول اویولك نصفنه قدر برتنزه عسکری اجرا ایتمشلر وکچوك یونانستانك بیوك خولیالرینی ، سونکولرینك پارلتیسیله قورقوتمشلر وقاچیرمشلردی .

ینه بوگرید مناسبتیله اون ایکی سنه اول دوچار اولدیغی نوائب ومصائبك هدف نوین ومکرری اولمقدن احتراز ایتمزسه ، یونان حکومتی ،

کرید بنمدر !

دیسون ! . . .

برمقاله‌دن :

. . . . . یاریم ساعت اوّل کوپریلی زاده فاضل احمد پاشانك تربه‌سی اوکُندن کچیوردم . اختیار برآدم ، مستعمل برطاقم کتابلری اومرقد محترمك پیش وجدارینه یایمش ، رزق مقسومك ورودینه انتظار ایدییوردی . مزاره محاذی تیمور پارمقلقلردن بریسنه اخیراً نشر اولنان (گرید مظالمی) ایلشدیرلمشدی . خلقك ، براز ایگره‌نج گورونن لاقیدلکی اوکُنده ، بدتصادفله اورایه‌قونلمش اولان بورساله‌یی ، جزیره‌نك فاتحنه ویرلمش برعرضحال ظن ایتدم .

(عدن) دن یازلمش برمکتوبدن مستخرج :

عدنده‌اوزاقدن گوردیکم برمناره‌نك منظرهٔ یتیمانه‌سی بنده‌برچوق تأثّرات حزینه حصولنه سبب اولدی . بکا اویله کلیورکه نجم وهلاله مقارن ویامجاور اولمیان هرمناره‌ده‌بربیکسلك آغلار . ایللوستراسیونك استانبولده‌اوقودیغم نسخه‌لرندن‌برنده بررسم گورمشدم : گریدعصاتنك آطه‌ده خود بخود یونان بایراغی کشیده ایتملرینه مقابل ، حانیه‌لیمانِنه قریب برمناره‌یه‌ده برمؤذّن عثمانلی بایراغنی چکیوردی .

شوایکی علم دین وسیاست آراسنده‌کی توأمیتی اوحمیّتلی مؤذّن‌قدر هیچ بردیپلومات بومرتبه‌ده بلیغ وموجز ایضاح واثبات ایتمامشدر .

شاعر اعظم عبدالحق حامد بک

شاعر اعظم عبدالحق حامد بکه [*]

استاد عظیم الشان ،

باشمی دها کزك نه شیکنه قویه‌رق براز آغلامق ایسترم . بنی بودقیقه‌ده حضور ابدیت پناهگزه سائق اولان احتیاج گریه، شخصه عائد املرلك حزن انکسارندن دکل ، مجروح ومعزز وطنك منظرهٔ تارمارندن متولددر. کاشکی بوزمانلرده یاشایانلر عدادنده بولنماسه‌یدم!.. کاشکی بوندن اولکی زمانلرك هپسنده آیری آیری ئوله‌یدم‌ده بوزمانده بر دقیقه یاشامیه‌یدم ! . . .

وطن محبتنك الك بیوك فضیلت اجتماعیه اولدیغنی بز الك اول سزدن اوکرنمشدك . سز ضیا پاشا ، شناسی افندی، نامق کمال بك کبی بیوك وپك بیوك آرقادشلرکزله بوخلقه افضل وظائفی تلقین و تعلیم ایتدیکز. سزه گلنجه‌یه‌قدر بزده (وطن) کلمه‌سنك مدلول متحیری هرکسك ذوق خصوصیسنه وتلقیات شخصیه‌سنه گوره تبدل ایدردی. بش یوز بوقدر سنه هرکس وطنه ایستدیکی معنایی و ایستدیکی شکلی ویردی : مثلا، رندك وطنی میکدهٔ عشرت، عاشقك یوردی سرکوی

---

[*] بالقان محاربه‌سنك مواجههٔ اضمحلالنده امساك فریاد ایتمش اولان بر قسم ادبامزك سکوت مزعجنه قارشی مطبوعات ایله نشر ایدلمش اولان بر عریضه‌نك بعض فقراتنی بورایه درج ایدییورم . شاعر اعظم بوسطرلره وقایع تالیه‌یی تحدثندن اول کشف واعلان ایدن کوزل بر منظومه ایله مقابله بیوردیلر. نشیدهٔ جوابیه‌لری (والدهم) آدلی اثرمطبوعلرینك ذیلنده مندرجدر .

محبّت، شاعرك پناه خیالیسی بزم گرما گرم الفت ایدی . آراده‌یالکز وطن آکلاشلمادی . و وطن سولمدی . زواللی وطن ! . . . .

فقط بو گون بیله وطنك حضور احتضارنده لاقید طورانلر ـ آه کاشکی یالکز لاقید طورسه‌لر ! ـ سونلر، تپنلر وار. فلاکت عمومیه‌دن اغراض خصوصیه‌یه وسائط تطمین چیقارمغه خواهشگر وحریص نه قدر آدملر بیلیور وگورییورم‌که او احتضارك انینلرینی تنّیلره قلب ایدرك بر چوق گیزلی وکیرلی مقصدلری بونلرله تنویمه چالشمقدن وجدان واخلاف حضورنده حیا ایتمیورلر . . . .

. . . .

حرکات مشوّشه ایله مثبت صورتنده فناالقلر ایدن او عثمانلیلرك یاننده بر قسم وطنداشلر واردرکه سکوتلریله منفی طرزده مملکته ایقاع ضرر ایدییورلر . هرکس طمرلرده‌کی قانی، هرکس گوزلرده‌کی یاشی، هرکس جیبلرده‌کی پاره‌یی وطن یولنده ایثار ایتمکله مکلّف ایکن، بزم اکثریّت منوّره‌مز ـ وطنك بوکونکی طالعیله همرنك و همحال اولان ـ بر مایع عاطلك قطرات خاسره‌سنی بیله بو مملکتدن دریغ ایدییور. ایشته الڭ زیاده یأس آور اولان بودر. بوسکوت قارشیسنده امّتك وجدان نالانی الی‌الابد فریاد ایتسون ! . . .

سزدن صوکره شرقك الڭ بیوك شاعری اولان سعدیٔ شیرازی نك نه‌وقت دیوانی آلمه وحتّی نامی یادمدن کچسه ، صوك خلیفهٔ عباسی مستعصم باللهك مقدّرات مبکیه‌سنه آغلایان ،

اسمانرا حق بود كر خون بكريد بر زمين
بر زوال ملك مستعصم امير المؤمنين

مطلعلى مرثيۀ مشهورەسنك ابيات ابدگريانى گوزلرمك سرشك نائمنى ايقاظ ايدر . حالبوكه سعدى تابعيت عباسيەده بيله دكلدى . يالكز اوزمان انقراضى ادراك ايتمك مصيبتنه اوغرامشدى . طبقى . . . . خاير ، سويليەميەجكم . . . . بعض ساعتلر ودقيقەلر واردركه يالكز سكوتك بيان گريانته توديع راز ايدەرك ، مزارلر كبى ، صوصمق الك مبرم بروظيفه ، بر احتياج اولور ! . .

شرقدن غربه كچەلم :

پارسك آلمانلر طرفندن محاصرەسيله تسخيرى ، بوديارك اولادِ متحسّسەسنه ، اومصيبتك مواجهۀ يادنده برر آبدۀ تسليت ومفخرت اولەجق نه قدر بدايع صميميه ابداع ايتديردى ! . . . باشلرنده سال مدەش شاعر دهاشى ويقتور هوغو اولديغى حالده ، اودورك پيروجوان بالعموم شعراسنه فرانسز قومى وفرانسز تاريخى مؤبّداً منتداردر .

فرانسەده حسّ حميّت وحماستى ، او اضمحلال و محاصره ايقاظ ايتمەدن اوّلده ارباب ادبى، حياتك وطن حضورندەكى وظائفنى تقدير وتوقير ايتمشلردى. آلمانلرك (رەن) حواليسنه عائد آمالنى ترنّم ايدن بر نشيدۀ مشهورەيه آلفرەد دوموسەنك اودرجەده شهرتياب اولمش

بر منظومه ایله ویردیکی جواب معلومدر . حالبوکه حسّ وگریه‌دن متشکّل بر شاعر اولان *آلفرد دوموسه* ، وطنپرورلکدن زیاده هواپرستلکله مشتهر ایدی .

پورتکیز شاعراشهری *قاموئنس* ڭ مجلّهٔحیاتنده‌کی صحائف مشاق ، آثاری کبی، نام ویادینی‌ده مرغوب اعصار وآفاق ایتمش وایده‌جکدر.

. . . .

. . . .

فقط ای استادمبجّل! *عبدالحق حامد* کبی بردهای مستثنائی انسانیت منوّره‌یه اهدا ایتمش اولان بر وطن ، ینه عبدالحق حامدڭ گوزلری وسکوتی اوکنده‌می جان ویرسون ؟..

سزکه بیوك برقومڭ خوابیدهٔ فتور اولان قابلیّت‌ادبیه‌سنه شهبال دهاگزڭ خفیف برضربه‌سی، برلمسه‌سیله فكّ‌مژکان‌انتباه ایتدیردیگز؛ سزکه قوجه بر امّتڭ سّویهٔ عرفان وادبنی حضیضدن أوجه توجیه ایتدیگز؛ سزکه ملتگزڭ تمثال مآثر ومفاخرینه شاهقه‌لردن قاعده‌لر حاضرلادیگز ، حضور تأثرگزده قوپان بوقیامت سکوته برتوقّف ، برسکون امر ایتمیه‌جکمیسکز ؟

یاغسون نه‌سی وارسه کائناتڭ ،
لکن بو درین سکوت دینسون !..

دیین سز دکلمیسکز استاد !..

*
* *

حیات سیاسیه‌سی بیتمش اولان اقوامك ادبیاتی یتیم وعقیم اولور.
سز اوتوز سنه اوّل فاتحله یاوزه ــ زیر سقفنده منتظر انفلاق آخرت
اولدقلری قبّه‌لردن دها بیوك ودها پایدار ــ بر تربهٔ منظوم بنا
ایتمشدیکز . بوگون استانبولك سورلری اوکنده تحشّد ایده‌رك
او مقابر مبارکه‌یه هجوم ایتمك ایستین لشکر قدر اهانتکار بر کتیبهٔ
نسیانده سزك ابداع ایتمش اولدیغکز مراقد منوّره‌یه آمادهٔ صولتدر.
اوتربه‌لره آجییکز . وبو بدیعه‌لره قیاییکز ! ..

. . . .

. . . .

مبارك قلمکزك صریر حیات افشانی برکرّه دها بو خلقه
ایشیتدیره‌رك مملکتك عناصر منوّره‌سنی بر نقطه‌ده جمع وتوحید ایدیکز.
وهر مبتلای ضلاله دییکز که :

تشوّشات حاضرهٔ ملیّه‌نك کتیردیکی تهلکه پك بیوك
وبو تهلکه‌نك سوروکلمکده اولدیغی نتیجه پك یاقین‌در ! ..

سلیمان نظیف

استانبول گلسیور

استانبول اکلنيور !..

۲ اغستوس ۱۹۱۳

دره‌یفوس مسئله‌سی فرانسه‌نك لوثیات اجتماعه‌سنی رر برر تشهیر ایتدیکی صیره‌ده برسوسیالیست ـ غالبا بدبخت ترکیانك محبّ عالیجنابی ژوره‌سس ـ او محشر رذائل اوکنده تهوّرله قیام ایده‌رك :

اکر فرانسه هیئت اجتماعیه‌سی بودرجه‌ده فساد اخلاقه دوچار اولمش ایسه، انقاض ملوّثه‌سی یکی برهیئت اجتماعیه‌یه تمل اولمغه بیله یارایه‌میه‌جقدر . [*]

فریادیله مملکتنك سیمای ذلّتنه توکورمشدی .

برغیظ نجیب ایله سویلنمش اولان بوسوزك فرانسزلر ایچون نه‌قدر طوغری اولدیغنی بیلمم . فقط بوصیره‌ده کوکدن بزم حال وشانمزی مفسّر برآیت اینمك امکانی اولسه‌یدی، او کلام سماوی ایله بو ادّعای خاکی هم حکم وهم مآل اولوردی . بوکا یالکز حسّ ومحاکمه ایله دکل ، مشهودات ایله‌ده واقف وقانعم . وثائق قناعتمدن برینی ابراز ایده‌یم :

دون آقشام تپه‌باشی باغچه‌سنه کیتمشدم. قرقمی، اللیمی، آلتمشمی، نه‌قدر اولدیغنی بیلمدیکم و صایمادیغم ایتالیاندن متشکّل بر موزیقه‌جی سوروسی ـ ایتالیانك اللری ووجدانی کبی ـ قیپ قیرمزی لباسلر

---

[*] Si cette société est à ce point corrompue, ses débris immondes ne pourront même pas servir de fondement à une société nouvelle,

گيمش ، باغچه‌نك اورته‌سنده‌كى محلّ مخصوصده متوالياً گورولتو ايدييورلردى. طرابلس غربك، بنغازينك ماجراى ابدنالانى اونودلمش، هركس مسعود ويالكز ماضيدن دكل ، حالدن واستقبالدن‌ده امين ، ايتاليان چالغيجيلرينك ـ آفريقاى عثمانينك خون معصوميله ژنگدار ـ اللرنده باغيران آلتلردن مترشّح اذواق ونشوه‌يه گوناگون مايعلردن تقطّر ايدن سكرلر قاريشيور . آراده بيكانه ومنسى طوران وطن ، يالكز وطن ... بودقيقه‌ده گوزلرندن ياش وجريحه‌لرندن قانلر آقان بدبخت عثمانلى وطنى !...

آفريقا واوروپاده‌كى صوك انقاضمزدن يوكسلمكده اولان انينلرك هپسنى بو ايتاليان موزيقه‌سى صوصدورمش ، بوغمش ، استانبول تپه باشنده اگلنيور !...

آه او زمان بركرّه دها كوردم وايمان ايتدم كه بوكيرلى بيزانس خرابه‌سنده هرشى ساخته وهركس يالانجيدر ! وطن ، حمّيت ، ملّيت كبى كلمات مباركه‌نك قيم وماهيّاتنه مدلوللريله دكل، يالكز گتيره‌بيله‌جكى نقود واذواقك مقداريله حكم اولنيور . هركس كندى هوى وهوسنه خدمتكار ... هركس كندى مشتهيات نفسانيه‌سنه وسائط استيفادن بشقه بو طوپراقدن برشئ ايستميوز وبكلميور . ايشته اوزمان بيوك ژوره‌سك بورعدين سوزلرى حافظه‌مده چيغلقلر، واويلالرله اوياندى. ايكى ألمى يوزمه طوته‌رق ،

— آمان ياربّى !.. انقراضدن اوّل بزه بر پارچه حس وبرازده حيا احسان ايت !..

ديدم .

أوت ، اللّهم !... اذتاندن ، عرفاندن ، مصیبتلرك گتیردیكی وگتیره‌جكی تجربه‌لردن متولّد رؤیتدن ، بصیرتدن ، هرشیدن واز گچدك ، بزه یالکز حیا وحسّ ویر !..

گوزلرمی بو محشر لوثیّات اوکنده قاپادم. نظرتخطّرمی آناطولی‌یه چویرییورم. صوك غروشنی وصوك اولادینی تمانجفك وفاسز روم ایلنده‌كی صوك طوپراقلرینی محافظه‌یه گوندرمش اولان دیارك مناظرخراب و نالانی بر بر گوزمك او کندن گچدی. امراض گونا گونك دندان بی امانیله کمیرلمکده اولان او قری و قصبانده‌کی بازوان زنده روم ایلنده‌كی اردولره آلنمش ، تارلالرنده علیل ورعشان اختیارلرله حامل وناتوان قادینلر ، مفتور وبی تاب ، چالشیورلر . طوپراق‌ده انسان گبی غدا ودوا ایستر . آناطولیده‌کی انسانلر گبی طوپراقلرده غدا و دوادن محروم ، آشنمش ، یورولمش ، چورومش ، بودقیقه‌ده سفالت عضویه ایله سفالت ترابیه أل أله ویرمش ، دوائر مرکزیه‌نك صاری بویالی لاقید وبی حسّ دیوارلرینه یالوارییورلر .

یوللر باقیمقسزلقدن برزمهلکه اولمش، طرق مناقله حیوانلرك ، مجاری میاه تارلالرك قاتلی و مقتلی در . کندی گوزلرمله کوردم : یاغمور دعاسنه چیقلدقدن اوچ گون صوکره مزارعی صو باصاردی . اومناطق اوقدر تارمارکه باران رحمت، فیض وبرکت قدر سیل وآفتی‌ده حامل ! ...

آنا طولی طوپراقلرینك عروق فرسوده‌سندن زحمتلر ، اذیتلرله قوپاریلان مدارزندگی ده اولادینه قسمت اولمیور . تپه‌باشی باغچه‌سنده‌كی ایتالیان موزیقه‌سی دهان حرصنی آناطولینك ینبوع مساعیسنه طیامش ، هردانه‌یی وهرآقچه‌یی یوتمغه چالشیور .

بر کتزازاولان یرلرنده بیله آچلق، سفالت، امیدسزلك آغلایان آناطولینك بوسکوتی البتّه چوق سورمز. هرشیئك اولدیغی گبی توکّل وتحمّلك‌ده برحدّی واردر. واوده برگون البت اویانیر. استانبولك هواجس اذواقپرستانه‌سنه واسطهٔ استیفا اولمقدن بشقه برشی اولدیغنی اوگرنه‌جکی زمان ــ که‌پك اوزاق دکل‌در ــ اوکا یکّی و مقاومتشکن برتاب‌صولت کله‌جکدر. حقوق و وظائفندن‌خبردار ایدلمش اولانلرده حاصل‌اولان‌قدرت متهوّره قیرلماز، قیرار. حقّك سلاح اقدسیله مجهّز اوله‌جق آناطولی، البتّه بوغافل ومتعظّم پایتختك قارشیسنه دیکیله‌رك اوندن‌حساب ایستیه‌جك‌و آله‌جقدر. بوطلب واستحصالده گوستره‌جکی سیمای عزمك، اولکیلر کبی نیازکار عدالت دکل، اشئمزاز آلود تهدید اوله‌جغنه شمدیدن امین اوله‌بیلیرز.

فقط گوکل ایسترکه او حساب ایسته‌نمه‌دن بوحق ویرلسون. بوگون تپه باشنده‌کی ایتالیان موزیقه‌سنی بسلمك ایچون نسوان‌ویرانی چالشدیران آناطولینك دست توکّل و تحمّلندن قیرلایه‌جق مشئتهٔ نا کهانی، طرابلس‌غرب ایله بنغازینك انینلرندن متشکّل نغمات ایله برغشی‌صفا اولان بینلری پاطلاتمه‌دن اوّل، بومغرور وعنود حساب قاپانملیدر. عقل وبصیرت بونی ایجاب ایدر.

عقل وبصیرتمی؟ ... هیهات! ...

چناق قلعه نك استانبوللی شهداسنه

٦ كانون اول ١٩١٥

يوقاريده‌كی سطرلری يكرمی‌سكز آی اوّل يازمش ونشر ايتمشدم . وطنمك او وقتكی يأس وحاليله بر قسم استانبولليلرك تغافل واهمالی ، برچوق گوكللر گبی ، بنم‌ده قلبمده نوبت بنوبت نالان وجوشان بر محشر انفعال بوليوردی . بوسطرلر اوتأثراتك — اوزمان مشتكی ، بوگون محجوب — بر معكس امينی‌در . اگر روح كبريا قرينكزی انجيده‌جك سوزلر سوادی آره‌سنه قارشمش‌سه — ايشته دودست استغفارمی سزك صولك نظرلريكزی بلع ايدن افقلره طوغری رفع ايدييورم — بوگنهكار قلمی عفو ايديكز ! وطنمك تختگاهنی ، قلبگاهنی ، استانبوله قورمش اولان اللّهك بارگاه عنايتنه بركره‌ده سزك وساطت آسمانيكزله اعلای شكران ايتمك ايسترم .

استانبولك بيلمم قاچ سنه‌دن وقاچ عصردنبری خوابيدهٔ سكون اولان روح نجيبی سزده بردنبره اوياندی . يارادان اللّهی بوبلدهٔ موعوده‌يی ترك أليله اسلامه هديّه ايدركن سورلری اوكنده ئولمش وئولديرمش اولانلرك بك اصيل ، بك مرد و بك متكامل اوغللری اولديغكزی بو عالمه قانله ، شانله گوستردكز . استانبولك آفاق كبودندن طاشان گوزللكلر قارشيسنده آچيلمش وياشامش اولان گوزلريكز ، حربك وأولومك قيزل وسياه افقلری اوكنده هرقاپاندقجه

عرقمز وتاریخمز یکی برفخرشرف قازاندی . سزکه حیاتی وحظوظات حیاتی هرکسدن زیاده گورمش وطانیمشدیگز ، اذواق عمری سومکه هرکسدن زیاده مستحق ایدیگز . حالبوکه وظیفه حضورنده الڭ بی تردد ئولن ینه سز اولدیگز .

نامگزده شانگز کبی مخلد اولسون ! . . .

بوگون استانبولده نه قدر کبار وماتمدار عائله واردرکه صدمهٔ ضیاعگزله مؤبداً قیریلان گوگللرنده متوکل ، حمول ، صبور ، مهیای انکشاف قهرمانلق وفداکارلق حسلرینك هیچ برذره‌سنه خلل گلمامشدر . سزڭ دوشدیککز افقلره حزن وحسرتله مرکوز اولان گوزلرڭ قطرات تلهفنده بیله برغرور سماوی مندمج بولنیور. اونلر بوممکلتی بوندن صوگره دها زیاده سوه‌جکلردر . چونکه الڭ زیاده سودکلرینك بوممکلت یولنده جان ویردکلرینی گوردیلر .

ای شهدای مبارکه ! . . . ای بووطنك تاریخنده وقلبنده الی الابد یاشایه‌جق اولادی ! . . . هرسلاله وسلسله‌سی بشقه برماتمك آشنای ابد محزونی اولان آناطولی ، بوگون سزه وسزڭ استانبولگزه شکران حیران ایله متوجهدر. آل‌عثمان پادشاهنك پایتخته گوکسلرینی سپر ایتمك ایچون گوندردیکی اوغللری و اونلرڭ ئولنلری ، قالانلری او پایتختك قپولری اوگنده سزڭ آرسلانلر کبی دوکوشدیککزه شهادت ایتدیلر .

شهرگزده نامگز کبی مؤبد اولسون ! . . .

جمعیتده

چمن تپه ده

یاشلری یگرمی ایله یگرمی بش آراسنده آلتی آرقادش ایدیلر . وطنك، کندی حیاتنی ادامه ایچون اولادینك حیاتنی سنجاق آلتنه، سلاح باشنه دعوت ایتدیکی تهلکه گوننده، مداوم بولندقلری مکتبلری ترك ایده‌رك ، ضابط نامزدی اولمغه شتاب ایتمشلردی . یقه‌جقده ، مالتپه‌ده ، ارن کوینده مقنّن اولان تعلیم وتدریس دوره‌لرینی اتمام ایتدیلر .

وچناق قلعه‌یه کیتدیلر ....

استانبولی استبداد جهان آزارینه رام ایتمك ایستین خودپرست انگلتره ، هرواسطهٔ قهر وتخریبی بومبارك پایتختك قپولرینه حواله ایتمشدی . گونك برنده چمن تپه اوکنه‌یگرمی‌انگلیز زرهلیسی گلدی. ودقیقه‌ده بیك اوچ یوز آلتمش مرمی سرپن ایکی یوز قرق طوپنی ساعتلرجه بو موضعه توجیه ایتدی . کونش آفاق محکومه‌سندن هیچ بردقیقه اکسیلمین انگلتره، مغرور وعنود غیظنه بوکچوك‌تپه‌یی هدف ایتمش ، تاافقدن باشلایه‌رق ساحله‌وقره‌یه قدر امتداد ایدن برداٸره‌دن متوالیاً آتش وأولوم یاغدیرییوردی .

هجومه ، مدافعه‌یه ، تحفّظه امکانسزلقلر تسلیط ایدن بو شدّتِ بی‌امان اوکنده ترکك عزم‌رزمیله انسانك حفظ حیات حسّی برقاچ دقیقه مجادله ایدر کبی اولدی . تپه‌یه خطوه بخطوه ایلریلمکده اولان

دشمنی ، هر نه صورتله اولورسه اولسون، اسکی موضعلرینه آتمق لازم ایدی. و بر آن تردد، ترکلك بو تاریخی پایتختنی، بو عرش اسلامی ـ نعوذ بالله! ـ دهشتلره قاپیلیردی . منطقه‌نك قوماندانی الك تهلکه‌لی نقطه‌ده بولنان بر آلایك سیرلرینه طوغری ایلرله‌دی. وهم رجا، هم امرایدن بر سسله،

ــ بو آلاین یرندن اویناوب دشمنك اوستنه آته‌جق ضابطلریکز یوقمی ؟..

دییه باغیردی .

وطنك، کندی حیاتی ادامه ایچون اولادینك حیاتی سنجاق آلتنه، سلاح باشنه دعوت ایتدیکی تهلکه‌لی گونده ضابط نامزدی اولمغه شتاب ایتمش اولان او آلتی گنج، وجدانلرندن صدور ایدن بر ارادهٔ سنیه ایله آرتق شهید نامزدی اولمغه ترفیع نفس ایدییورلردی . بر آقشام اوّل یازوب بسته‌لمش اولدقلری شرقی‌یه ...

بو طوپراغی ترکك قانی یوغوردی

آننم بنی بوگون ایچون طوغوردی

شرقیسنه بر آغزدن باشلایه‌رق سیرلردن طیشاری فرلادیلر . بو اشارت او عسکرلره ذاتاً مهیای تهییج اولان حماست فطریه‌سنی جوش وخروش ایتدیرمکه کفایت ایتمشدی . هپسی آنی ومتحد بر صولتله ایلری آتلدیلر . واو آلتی گنجك مبارك نعشلری اوستندن ـ اوت ، آلتیسی ده شهید اولمشدی ! ـ ایتدکاری هجوم ایله انگلیزلر یدنده‌کی موضعلری استرداد ایتدیلر ...

معلّم سراج الدين بكڭ شهود ماجرادن بالذات استماع ايله حيران وگريان نقل ايتديكى بو منقبهٔ جلادت اوګنده ادراكم ، محاكمهم ، حسّم ، خيالم دوچار اهتزاز اولديغى دقيقه‌دن برى هيچ برشيئى امكانسز كورميور ، هيچ بر ادّعايى ردّ وتكذيب ايده‌ميورم . انسانيّت قاتله ذكاسيله بيڭلرجه سنه ويا عصر ظرفنده ايجاد واكمال ايديلن هرسلاح تعرّضك ، چناق قلعه‌ده‌كى عسكرلرمزڭ كوكسلرى اوستنده قيرلديغنى كورديكم وايشيتديكم كوندن اعتباراً ، برمجلّهٔ رياضيه‌نڭ صحيفه‌لريله بررسالهٔ اساطيرڭ سطرلرى قناعتمه عين اطاعتى امر ايدييور . ترك عرقنڭ ، عثمانلى وطننڭ ، محمّد امّتنڭ بو آلتى كزيده شهيديله اونلرڭ اولن وقالان آرقاداشلرى كوزلرمزڭ اوګنده برتاريخ اساطير ... برتاريخ موثوق اساطير ياشاتديلر . وبونلر منفرد فدا كارلر دكلدرلر ؛ ماجرالرى‌ده منفرد وقعه‌لردن اولماديغى كبى !...

اولومه قارشى وقور برجبهه ، مغرور برسينه ايله شرقيلر اوقويه‌رق ايلريلين بو حفيدلرينڭ داستان حماستى ، آلتى يوز سنه اوّل **سليمان پاشا** ايله برلكده اوايللره ايلك دفعه آياق باصمش اولان ترك دلاورلرينڭ ارواح مباهاتنه نه‌لر الهام واهدا ايتدى بيلمم . فقط دنيا ايله آخرت آراسنده اگر بررابطهٔ تحسّس وارسه ، اوطوپراقلرڭ آلتنده‌كى غلغلهٔ تحسين وآفرين ، اوستنده‌كى ولولهٔ غيظ ونفرينه البتّه والبتّه غلبه چالمشدر !...

اى وطنداش ، اى قارداش !.. چمن تپه‌يى اونوتما ... چمن تپه‌يه مدّت عمركده برقاچ حجّ تقديس وحجّ شكران بورجڭ اولسون ..

چمن تپه نك صمت تخطّرکاری ، مؤبّداً صوصمش اولان اوشهدای معزّزه‌نك ئولورکن اوقودقلری شرقی‌یی قولاقلرکده ووجدانکده دائما تکرار ایده‌جکدر . بن بیله بوسطرلری یازارکن ،

— پایتختمز امین اولسون ، بز چمن تپه‌نك سرمدی بکجیلری‌یز !...

دیین سسلری ایشیدییورم!..

استانبول بزم ابدی پایتختمزدر

وطن عافیت کبی در، قیمتی
انجق کیتدکدن صکره بیلنیر.

استانبول بزم ابدی پایتختمز

بالقان محاربه‌سی مملکتمزده حشر مصائب ایدرکن ، افکار وانظارده‌کی اختلاف وتردّدکافی دکلمش کبی، اورته‌یه وقتسز، لزومسز، مناسبتسز برمسئله دها آتلمشدی: طالع حربك بلغارحدودینی استانبوله فوق‌العاده تقریب ایتمش اولمسی گویا بوبلده‌یی آنی براستیلانك تهدید دائمیسی اوکنده بولندیریورمش، وبو مصیبتك تحدّث ناگهانیسندن توقّی ایچون پایتختی آناطولینك ایچ طرفلرینه نقل ایتمك ضروری ایمش ! . . .

بن بو قیل وقالی او وقت حزن واستکراه ایله تلقّی ایدنلر میاننده ایدم. ایستردمکه برصاحب حمیّت میدانه چیقه‌رق، سسنك هر قابلیّت فریادیله ،

— اکر استانبول تهلکه‌ده ایسه پایتختی دکل ، حدودی اوته‌یه قالدیرمق وظیفهٔ ملیه‌مزدر !

دیسون . وعمومك مواجههٔ ضلالنده بر قیامت تقبیح قوپارسون !..

فقط بو هیچ بویله اولمادی. اودورك واو حالك اعصاب‌مصابمزه ایراث ایتمش اولدیغی فلج ذلّت اوکنده بو مسئله‌ده یاواش یاواش اهمیّتنی غائب ایدییور و . . . . طرفدارلرده بولیوردی !..

یاشادیغی طوپراقلری خیاللر ، احتماللر اوکنده ترك ایدنلر ، یالکز برشیدن امین اوله بیلیرلرکه اوده دنیانك هیچ برطرفنده حرّ ومستقلّ یاشامق حقنی هیچ برزمان محافظه ایده میه جکلریدر ! . .

حضرت محمّدك امّتنه و سلطان عثمانك ملّتنه عصرلرجه اوّل اشارت ایتمش اولدیغی بو بلدهٔ طیّبه ، بوقسطنطنیّه ، بو اسلامبول ، بو استانبول بزم ابدی پایتختمزدر !

ای مسلمان اولادی ، ای ترك اوغلی !. بو گوزل شهرك بی بدل سماسنه طوغری بررمصرع برجسته شکلنده یوکسلمش اولان مناره لره دائما شفقت وحرمتله متوجّه اول. شرفه لرندن طاغیلان اذان سسلری اوکنده آق صاچلی ننه لرك گوکلره آچیلان اللری اللّهدن بزم ایچون گونده بش کرّه استدعای سعادت ایتمکه درت یوز بوقدر سنه دن بری مداومدر . موجود ویا مخیّل هیچ بر سبب ، عزم رزمکه تردّد ویرمسون . بو دیارك مناره سز ومناره لرك اذانسز قالمسنه قائل اولما . ومحقّق بیل که استانبول مناره سز ومناره لر اذانسز قالیرسه هپسی یتیم اولور . وهپمز یتیم اولورز ! . . .

خصومتی ، محبتی ؟...

شو برقاچ سطری آشاغیده‌کی (موصل مکتوبی) نك سائق تحریرینی تعیین ایچون یازییورم :

(دینم کنیمدر !) سوزی اڭ اوّل بنم لسانمدن صادر اولدی. ایلك سویلندیکی زمان شخصه عائد هیچ برانفعاله توجّه ایتمامش اولان بوایکی کلمه ، بالقان حربنك شوقوجه پادشاهلنی تملندن صارصمغه چالشدیغی بر زمانده ، او زلزله‌نك اشتدادینه بیله‌رك ، بیلمیه‌رك خدمتکارلق ایدن اعدای داخلیه و خارجیه‌یه توجیه خصومت ایتمشدی. نفسمه راجع غیظ و شکرانه ترجمان اوله‌بیله‌جك سوزلرك مواجههٔ عامّه‌ده ذلّت تفوّهی بندن دائما اوزاق اولسون !..

نامق کمال بك مرحومك، هروجدانه نقش وحك ایدلمکه لائق بر بیتی واردر . عرق ووطننك امیدنی‌ده ، خسرانی‌ده عین بلاغت مشعشعه وصمیمیه ایله ترنّم ایتمش اولان بوبیوك ترك ،

باعث شکوی بزه حزن عمومیدر کمال
کندی دردی کوکلمك بالله کلمز یادینه !..

دییور . بوبیت وجدانلرمزك ناظم حبّ وغیظی اولسون .

بیوك یاووز ك ، اجلال و اقبالنی اعاده ایله استانبوله کتیردیکی تخت خلافتی ، ینه اوملعون بالقان حربی اوچ سنه اول قیرمغه تصدّی

ایدرکن ، روحی‌ده نسبی کبی اصیل وپك نجیب برشهزاده‌سی برلوحه
معنیدار ابداع ایده‌رك ، زیرینه کندی قلمیله ،

اونوت فلاکت شخصیه‌نك مسببنی ،
فقط حقارتی عفو ایتمه والده‌ك وطنه !..

بیتنی یازمشدی. بو شاهانه بیت ، کرك نسل حاضر، کرك بطون آتیه
اولادینك اذعان ووجدانه تلقین ایدیله‌جك الڭ بیوك دستور اخلاقی
واجتماعی‌یی محتویدر .

شخصه متعلق بعض فضائل واردرکه وظائف ملّیه یه ارجاع
ایدلدکده فضایح واهانت اولور . مثلا ، لطفنی کورمش اولدیغمز
برآدمه قارشی حسّ منتداری بسامك بر بورج ، بر وظیفه‌در . فقط
اوخدمت ، بزم طوغریدن طوغری‌یه موجودیّت فردیّه‌مزه دکل ،
هرهانکی برلزوم وسبب سیاسی ویا سائق دیکرله وطن وملّتمزه ایفا
ایدلمش ایسه ، مملکتك منافع حیاتیه‌سنی اوخاطره‌یه الی‌الابد مربوط
ومملوك بولندیرمق نامناسب ومضر اولور . هرشی کبی علو جنابك‌ده
برحدّی واردر . بز یالکز نفسمزه عائد حسّیات ووظائفك حاکم
وخادمی اوله‌بیلیرز؛ تمایلات ملّیه‌یه تحکّم ایتمك بزم حدود اراده‌وحدود
صلاحیتمزڭ خارجنده‌در. خایر، بزاوکا حاکم دکل، خادم اولملی‌یز. ملّتك
آمال ومنافعی بزم وجدانلرمزده، لزومنه وزمانه کوره، حلیم ومتهوّر،
کریم ومنتقم، مطیع وسرکش حسلر وعزملر بولملی‌در. عثمانلی تاریخی
بزم دشمنلرمزی‌ده ، دوستلرمزی‌ده برر برر صایار وکوستر .

(دوستلر) می دیدم ؟... هیهات !!...

خصومتمی ، محبتمی ؟...

نینوی خرابه‌لرندن ، ۲۵ شباط ۱۹۱٤

رفیق معزّز ،

دنیانك هر یرندن وهر کسدن اوزاق بر کوشه‌سنده‌یم . احتوا
یتدکلری حوادث ومباحث ، تاریخه مال اولدقدن صوکره غزته‌لرله
ساله‌لر بورایه گله‌بیلیور. جلال نورینك اجتهادده انتشار ایدن(شیمهٔ
خصومت) مقاله‌سیله سنك اوکا اولان جوابك‌ده بویله‌اولدی. یعنی بشقه
طرفلرده‌کی قارئین عثمانیه بوایکی مقالهٔ نفیسه‌یی اوقویوب اونوتدقدن
صوکره بز انتشارینی خبر آله‌بیلدك . بوراده مکانك ایجابی اولان
بوحال ، مملکتمزك هر طرفنده آز چوق واقعدر . فقرایه تصدّق
یدیلن لباس کهنه کبی ، جهان تمدن‌ده مآثر فکریه‌سنی اسکیتدکدن
صوکره بزم دوش اطّلاعمزه آتیور .

فقط بن شیمهٔ خصومت ومحبته گله‌یم :

(خصومت) کلمه‌سنه (محبّت) سوزیله جواب ویرمك پك‌قولایدر.
لکن پك زیاده تأسّف ایدرم‌که سن بومبحثده بلاغت صائله‌گی بیهوده
سراف واتلاف ایتمشسك . جلال نورینك وجدان عثمانی‌یه تلقین
یتمك ایستدیکی خصومت ، قرون وسطانك انقاض اذعانی عصر
حاضره نقل ایتمکه چالشان بوگونکی اوروپانك حقمزده‌کی انظار
و تلقّیاتنی استهداف ایدییوردی ، مدنیت حاضره‌نك عرفان هردم
مترقّیسنی دکل . خلقه خصومت تعصّبکارانه وعظ ایتمك (تاریخ
ستقبال) مؤلّفی ایچون نصل قابل اولورکه ، الك متحکّم احکام

عقیده‌یه قدر، هرشیده اساسلی بر تجدّدك وجوبنی بزده‌ك زیاده اعلان ایدن اودر .

فلاکت حاضره‌مزك نتایج مهلکه‌سنی تبعید وتوقیف ایتمك ایچون ملّت مظلومه‌جه توسّل ایدیله‌جك تدابیر جدّیه آراسنده غیظ وکینه بیوك بر یر ویرملی وبونی متمادیاً تنمیه ایتملی‌یز .

(شیمهٔ محبّت) مقاله‌سنده تعداد ایتدیکك مثاللرله احتجاج ایتدیکك دلائلك هیچ بری قناعت متقدّمه‌می تعدیل ایده‌مدی . ویقتور هوغو فرانسه‌نك حیات ومنافعنه تعلّق ایتمین مسائلده اقوام سائره‌نك محب عالیجنابی ایدی . آلتمش یاشنده ایکن (بن طریق حیاتده قطع مسافات ایتدکجه دها ساده‌لشیور وگیت گیده عادتا بتون انسانیتله وطنداش اولیورم) دیین سـال مدەش شاعرینك یتمش یاشنده ایکن یازدیغی منظومه‌لرله آلمانلره نه قدر رعود غیظ وغضب یاغدیرمش اولدیغی البتّه بیلیرسك . او آلمانلره‌که فرانسه‌یه هجوم ایدرکن بزم بالقان دولتلرندن دها حقسز دکلدیلر . بونی بالخاصه شاعرلرمز دائماخاطرده طوتملی‌درلر .

لورد بایرون بر چلغین، بر مجنون ایدی . سرکذشتلر آرقه‌سنده سرسریانه قوشارکن قدر، اوگنه بریونان عصیانی چیقاردی . اونك افراد واقوامدن هیچ کیمسه‌یه محبّتی یوقدی . اصالت دربدرینی نعمتلرك هپسنه غرق ایتمش اولان طالعنه قدر، هرشیئه وهرکسه اعلان خصومت ایتمشدی . جلال نوری تلعین بلندینه بودیوانه‌یی هیچ لائق کورماملی ایدی . لورد بایرونی ویقتور هوغو ایله عین سلسلهٔ تقبیحه بند ایتمك کناهدر .

گوجنمه قاردش ! . . بن سنك مقاله‌کی اوقورکن بر عجیب موعظه دیکلیورم ظن ایتدم . شخصنه اولان محبتسزلکم منسوب بولندیغی هیئت اجتماعیه‌یه تعلق ایدن نفرتمدن آشاغی اولمیان تولستوی مزارندن خورتلایوب ده سنك جغال اوغلکده کی دارالمساعیکه کله بیلسه یدی ، بز ترکلره بوندن زیاده و بوندن بشقه بر شیٔ سویلمزدی .

نه دیمك !.. برقوم دیکر بنم پك زیاده عزیز اولان ملتیمه هجوم ایتسون ... اجدادمك میراث اقدسنی چکنه‌سون . . . انسانیتك آلتی بیك سنه‌لك مکتسبات حقوقیه‌سندن قوممك حق استفاده‌سنی اولمادیغی ادعا ایله بودعواسنی دول معظمه دینیلن محکمهٔ ظالمه‌یه تصدیق وتقدیس ایتدیرسون‌ده بن بنه وجدان و اخوانمی غیظ مقدسدن تحذیر ایده‌یم!... اکر انسانلق بوایسه بن حضرت آدمه قدر بتون نسبمدن استعفا وتبری ایدرم . تاریخی دشمنلرمه قارشی خیرخواه بر انسان یاشامقدن‌سه وطن وملتمك انقاض پریشانی حضورنده دندان انتقامنی کوسترن برجانور اولمغه راضی‌یم . خلقتك معنای اشرفیتی ، فلاکت ملیه نامنه عالیجنابلق ایدن انسانلره هیچ بر وقت شامل اوله‌ماز جودت !..

ژاپونلر اجانبدن ییدکلری هرلطمهٔ ظلمك ثارینی آلمق ایچون عینلر ایدرکن دشمنلرینی عدالتینك یداحقاقی صورتنده نه‌کوردیلر ، نه‌کوستردیلر ! یکرمی بوقدر سنه اول مملکتلرینی زیارت ایتمش اولان بیوك وبوگون دها بیوك براجنبی‌یه متهور برسامورایك نه‌یولده معامله ایتمش اولدیغی ، هرکس گبی ، سنك‌ده خاطرکده اولسه کرکدر . اوژاپونیالی فرد نجیب ، روح ملتینك اودقیقه‌ده کسب جسمانیت ایتمش

کین متهیّجی ایدی که اون بش سنه صوکره کی نشیدهٔ ظفرك مقدّمه سنی ترنّم ایدییوردی . [*]

حضرت محمدك اصحاب گزینی، معاصر اولان الك بیوك ایکی دولتك برینی تماماً ودیکرینی قسماً زیروزبر ایدرکن الك زیاده غیظ وکین ویالکز غیظ وکین ایله مجهّز ایدیلر. وقرآن عظیم الشانك (لاتتخذوا عدّوالله اولیاءً لکم) نصّ کریمی اوکتیبهٔ مظفّره نك حرکاتنی تنظیم ایدییوردی . اللّهك بوکتاب مستطابی مؤمنلرینه محبّتدن زیاده شیمهٔ خصومت امر وتلقین ایدر .

دشمنلره عفو وشفقتله مقابله ومعامله ایتمکی توصیه ایدن آیات انجیلیه دن بیله مسلمانلر علیهنده مواعظ قتل واحیا ترتیب ایدن پاپاسلرك یداحتجاجنده ـ نعوذبالله ـ بزم کتاب مبینمز اولسه یدی نه لر ونه لر یازمازلردی !.. معهود بالقان قرالنك اردولرینی اوروپاده قالان صوك مسلمانلره تسلیط ایدرکن سویلدیکی سوزلری اونوتمقدن دها بیوك برخطای ملّی وارسه اوده بوتفوّهات خصومتکارانه یی اونوتدیرمغه چالشمقدر . بن سنی بوندن تحذیر وتنزیه ایتمك ایسترم جودت ! فلاکتلرمزك مواجههٔ کریانده بی خصومت طورمق ، لاقید قالمقدر. الله بوذلّتدن ، سن ده داخل اولدیغك حالده ، بالعموم افراد قومزی محافظه بیورسون !..

طریق تمدّنده ایلریلیه مامش اولدیغمز ایچون عالم نظرنده مردود ومقهور قالمش اولدیغمزی سویلیورسك ، آوروپانك ابتسام شفقتی

[*] شیمدیکی روس چاری ایکنجی نیقولا ولیعهد ایکن ژاپونیا سیاحتنده برژاپون ضابطی طرفندن قلیجله یاره لانمشدی .

اوکنده هرعارسزلغی ارتکاب ایدن قره طاغلیلر عجبا بزدن دهامی مترقی ودهامی انسانیتپرور ایدیلیر ؟..

ابقاء ماکان علی ماکان دستوری ـ دائما علیهمزده اولمق شرطیله ـ قاچ ، قاچ کره دوچار تغیر اولدی !..

اونوتمیه لم که بوگونکی نکبتمزی بیلمم هانکی چارك تعصب وخصومتندن زیاده آدینه ، (فاتح) صفتنی علاوه ایتدیکمز برپادشاهمزك شیمهٔ محبتی احضار ایتمشدر .

مادامکه (اجتهاد) ك حر برکرسی اولدیغنی اعلان ایدییورسك ، اوموقع ارشادده بنمده صوت ضعیفمه رخصت انکشاف ویر . یرده ، گوکده ، جنتده ، جهنمده ، هرنرده اولورسهم اوله یم ، ثار مقدسك تطمین اولنه جغی کونه قدر بتون قان وطوپراق قاردشلرمه (غیظ وکین) توصیه ایده جکم . اوغلمه واونك اولاد واحفادینه ده وصیت مؤبدم بودر ، وبواوله جق !...

بوندن بویله ترك آنالری ، عثمان ایلنك خاك گریانی اوستنه قویه جقلری هرثمرهٔ حیاته الك اول فجایع ملیه یه عائد ماجرالری حکایه ایتسونلر . و یاورولرینك بشیکلرینی صاللارکن نیلرینی قفقاس طاغلریله طونه وادیلرنده وطرابلس غرب وبنغازی چوللریله مریج وادریاتیق ساحللرنده قالان ئولولرمزك صوك نفسلریله بسته لسونلر !...

سلیمان نظیف

سوللی پرودومڭ ایکی منظومه‌سی

ذکی وحسّاس فرانسه نك زادهٔ اعصار اولان سامان عرفانی اون طقوزنجی عصردن یکرمنجی یه نقل ایدن الك بیوك شاعرلرندن *سوللی پرودوم* لك ایکی منظومه سنی ، ترجمهٔ حرفیّه لریله برلکده عیناً بو صحیفه لره نقل ایتمه دن شو کتابی قاپامق ایستمدم .

سوللی پرودوم لك یتمش سنه یه متقرّب اولان مدّت حیاتی ، بری شخصی ، دیکری وطنی ایکی مصیبتك صحنهٔ تأوّهی صورتنده گذران اولمشدی . پرستیدهٔ خیال ایدندیکی نشانلیسنك سوق طمع ونقض عهد ایله دیکرینه وارمسی حزن ذاتیسنك و ۱۸۷۰و۷۱ سنه لرنده فرانسه نك دوچار اولدیغی اهوال اضمحلال ، تألّم وطنیسنك سببلریدر . پارسك سورلری اوکنده وظیفهٔ مدافعه یی ایفا ایدرکن ایکی آیاغی صوغوقدن طوکدی . ووطنك خاطرهٔ فلاکتنی حیاتنك دم واپسینه قدر دماغی نصل سوروکلدی ایسه ، عضویت بدنیه سی ده برأل عربه سنك ایچنده اوصورتله تام اوتوز سکز سنه سوروکلندی ، طوردی .

هر بیوك قلب گبی ، *سوللی پرودوم* ده عمرینك اوجاع حرمانی تسکین وتنویم ایده جك دوایی علمده ، صنعتده ، تنشیط وجدان ایدن اعمال صالحه ده آرامش ... وبولمشدی .

۱۸۷۰ حربی فرانسه یی اسفل سافلین هزیمته یووارلامه دن اوّل وطنداشلرینك برقسم افرادذکیّه وضالّه سی گبی، *سوللی پرودوم* ده انسانیت

حسنی وطن محبتنه تقدیم و هیئت مجموعهٔ بشریه‌نك منافع عمومیه‌سی
خارجنده قومنك برمنفعت معتزله‌سی اوله‌میه‌جغنه ربط قناعت ایدنلردن
ایدی. شاعر، مصائبك ایقاظ بی امانی اوکنده بو خطای اجتهادی‌یی
درك ایله نادمانه اعتراف ایدییور ودییورکه :

ندامت

١

امن وآسایش زماننده وطنمی بی حرارت بر محبتله سوردم ؛ بحق احراز ایتمش اولدیغی شهرت عظیمه ایله ، فقط پرستشکار اولمیه‌رق ، مفتخر ایدم .

٢

شیلرله برابر حایقیره‌رق ،

» بن هرکسله همشهرم ؛ حیاتك جوشا جوش اولدیغی هریرده بنم ایچون طوپراق لطیف وانسان عزیزدر !..

٣

» گونشك طوغدیغی ساحللردن شمس غاربك دیارینه قدر ، بنم دشمنم خبیث اولاندر . وبایراغم‌ده لاجوردیٔ خیالمدر !

٤

» حق غالبك صلح‌وسکون ایچنده حکمران وصنعتك بکا تبسمله دعواتخوان اولدیغی‌وعرق بشرك جلادار ودلبر بولندیغی‌هریرك‌ملیتنه قلبمی قلب ایدرم .

٥

» بنم وطنداشم ، انساندر ! » دیردم . وبوفرانسز قلبنی اوللری بوصورتله کائناته تبذیر ایدردم . شیمدی اقتصادکارم .

REPENTIR

1

J'aimais froidement ma patrie,
Au temps de la sécurité;
De son grand renom mérité
J'étais fier sans idolâtrie.

2

Je m'écriais avec Schiller:
"Je suis un citoyen du monde;
En tous lieux où la vie abonde,
Le sol m'est doux et l'homme cher!

3

"Des plages où le jour se lève
Aux pays du soleil couchant,
Mon ennemi, c'est le méchant,
Mon drapeau, l'azur de mon rêve!

4

"Où règne en paix le droit vainqueur,
Où l'art me sourit et m'appelle,
Où la race est polie et belle,
Je naturalise mon cœur;

5

"Mon compatriote, c'est l'homme!"
Naguère ainsi je dispersais
Sur l'univers ce cœur français:
J'en suis maintenant économe.

٦

اوجاغمی وهر بنی سونی ، اکمکمی و حتّی مفکوره‌می نشئت ایتدیکم قومدن آلمش اولدیغمی اونودییوردم ،

٧

اونودییوردم که بنی اوقشایان وحتّی یاره‌لایان گوزلرك ایچنده فرانسه سماسنك تاچوجوقلغمدن بری نعمت سنج شوق وشادیسی‌یم !

٨

بونی اوّل‌طویمامشدم ؛ فقط محلّنه صرف ایدلمامش اولان نوازش شفقتمه ، قره گونلرمزدن بری آرتق نادم اولدم .

٩

او شفقت‌ونوازشی منحصراً مملکتمه ونوع بشره اولان عشقمله کندیلرینه خیانت ایتمش اولدیغم آدملره ارجاع ایدییورم ؛

١٠

بتون او آدملره‌که قانلری بنم حقوقم واوهام وخیالاتم ایچون آقدی : اکر بتون انسانلر قاردشم ایسه‌لر ، یا آرتق او فدای خون ایدنلر بنم نه‌م اولورلر ؟

١١

جادّه‌لرك قالدیرمی اوستنده ، سیل‌یاتاقلرنده ، یاماجلرده ییقانمیوب قالمش اولان اوقانك الك کمینه قطره‌لرینی اوپه‌جکم .

6

J'oubliais que j'ai tout reçu,
Mon foyer et tout ce qui m'aime,
Mon pain, et mon idéal même,
Du peuple dont je suis issu,

7

Et que j'ai goûté dès l'enfance,
Dans les yeux qui m'ont caressé,
Dans ceux mêmes qui m'ont blessé,
L'enchantement du ciel de France!

8

Je ne l'avais pas bien senti;
Mais depuis nos sombres journées,
De mes tendresses détournées
Je me suis enfin repenti;

9

Ces tendresses, je les ramène
Etroitement sur mon pays,
Sur les hommes que j'ai trahis
Par amour de l'espèce humaine.

10

Sur tous ceux dont le sang coula
Pour mes droits et pour mes chimères:
Si tous les hommes sont mes frères,
Que me sont désormais ceux-là?

11

Sur le pavé des grandes routes,
Dans les ravins, sur les talus,
De ce sang, qu'on ne lavait plus,
Je baiserai les moindres gouttes;

١٢

حصارلرك قله وخندقلرنده صوك گونلرك بغدايسز اكمكندن قالان سياه، فقط وفاكار قيرينتيلرى طوپلايه‌جغم ؛

١٣

حالا چوكوك طوران تارلالرمزده، برزائر ديندار صفتيله طولاشه‌رق، اوچ رنكلى بايراغمزك الكچوك پارچه‌لرينى، برآبدهٔ مقدّسه گبى، ديوشيره‌جكم ؛

١٤

چونكه اى فرانسه، الوان مليّه‌ك يولنده أولمكى بيلن عوام‌ناس گبى، سنى بوحربدن صوكره، فلاكتلرك اورته‌سنده، برچوجوق فطرت سليمه‌سيله سوييورم .

١٥

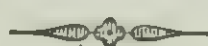
سنك اسكى باغلريكه، سنك گونشكه، اجدادمزك بى‌امثال قوّت ودهالرينى اخذ واستحصال ايتمش اولدقلرى سنك اوگوزل طوپراغكه عوام ناسكله برلكده محبّت ايدييورم .

١٦

سنك اهتزاز ايدن چاك قله‌لريكه سياه قارتاللرى قومشو گورديكم زمان، بتون حياتمك كوكلرى سنك بوگرلركده تتره‌ديكنى حس ايتدم .

١٧

مسامحه ناپذير برديندارلقله مسحور وگيج قالان برعذاب وجدانى ايله دلخراشيده اولديغم حالده، قصورلركدن بكا ترتّب ايدن حصّه‌نك مسئوليّتنى قبول وسنك سفالتكه ربط حيات ايدييورم .

12

Je ramasserai dans les tours
Et les fossés des citadelles
Les miettes noires, mais fidèles,
Du pain sans blé des derniers jours;

13

Dans nos champs défoncés encore,
Pélerin, je recueillerai,
Ainsi qu'un monument sacré,
Le moindre lambeau tricolore;

14

Car je t'aime dans tes malheurs,
O France, depuis cette guerre,
En enfant, comme le vulgaire
Qui sait mourir pour tes couleurs!

15

J'aime avec lui tes vielles vignes;
Ton soleil, ton sol admiré
D'où nos ancêtres ont tiré
Leur force et leur génie insignes.

16

Quand j'ai de tes clochers tremblants
Vu les aigles noires voisines,
J'ai senti frémir les racines
De ma vie entière en tes flancs.

17

Pris d'une piété jalouse
Et navré d'un tardif remords,
J'assume ma part de tes torts;
Et ta misère, je l'épouse.

ازهار خون

۱

بز حرب ایدرکن گونشده بهاری ابداع ایتـدی. براز اول محاربلرك بری برلرینی اولدوردکلری یرلرده چیچکلر یوکسلیور.

۲

ستر ایتدکلری جنازه‌لره و بو قورقونج گوره‌یه رغماً، ایشته کأسلری، کچن سنه‌کی گبی، صاف وتازه آچیلمقده‌در.

۳

طوپراق بوقدر قان ایچمشکن جزائر منکشه‌سی نصل ماویلشدی، زنباق نصل بیاض طوغیور، وپاپادیه نه‌دن حالا آق؟

۴

تلوین ایدن نسغ، یالکز انسان قانندن وجود بولمشکن، بو چیچکلر قیزل برلکه‌دن خالی اوله‌رق، نصل آچیلیور؟

۵

پازده‌ٔ استیلا اولان اسکی چیچك طرحلرینك عار وحجابی، مملکتلرینك اعماق سینه‌سندن کندی تویجلرینه قدر چیقدیغنی فرق ایتمیورلرمی؟

FLEURS DE SANG

1

Pendant que nous faisions la guerre,
Le soleil a fait le printemps :
Des fleurs s'élèvent où naguère
S'entre-tuaient les combattants.

2

Malgré les morts qu'elles recouvrent,
Malgré cet effroyable engrais,
Voici leurs calices qui s'ouvrent,
Comme l'an dernier, purs et frais.

3

Comment a bleui la pervenche,
Comment le lis renait-il blanc,
Et la marguerite encor blanche,
Quand la terre a bu tant de sang ?

4

Quand la sève qui les colore
Ne faite que de sang humain,
Comment peuvent-elles éclore
Sans une tache de carmin ?

5

Leur semble-t-il pas que la honte
Des vieux parterres envahis
Jusques à leur corolle monte
Des entrailles de leur pays ?

٦

اجنبی اونلری گوزلرمزك اوگنده طوپلایورده هیچ بری اوکا چین جبین گوسترمیور . واو اجنبی گچرکن، غالبك یوزینه خنده نثار اولمامق ایچون ، هیچ بری یاپراقلرینی دوکمیور ؛

٧

هیچ بری آری‌یه ، « بن بوسفر رایحه‌سزم! » ، وکندینی اویقودن اویاندیران کلبکه ، « آرتق بو دفعه جانمی صیقیورسك ! » دیمیور .

٨

برچوق زواللی اولاد وطنك دوشدیکی بو منحوس اووه‌لرده هیچ بری ، حیاءً اولسون ، وریقه‌لرینك شعشعهٔ ظفرینی قارارتمادی .

٩

آب وتابلرینی ماتممزدن نسج ایتمشلرکن بزه هیچ برشیٔ اظهار ایتمیورلر . سببی‌ده چیچکلرك حافظه‌لری اولماسی‌در . اونلر کهنه بر عالمده هردم‌تازه‌درلر .

١٠

ای چیچکلر ، یکی غلافلرکزك قیوریملرینی حزن و مرارتله قاپاییکز : کندیکزی بو طوپراقلره گومولن گنج گوکللرك طوللری حس ایتمیورمیسکز ؟

١١

فلاکتلرمزه قارشی لاقید ، عذاب وجدانیدن آزاده ، آچیلوب صاچیلیورسکز : ای فرانسه‌نك برپارچه‌ده اقربامز اولان چیچکلری، ئولولرمزه آغلاملی ایدیکز !..

6

Sous nos yeux l'étranger les cueille;
Pas une ne lui tient rigueur,
Et quand il passe, ne s'effeuille
Pour ne point sourire au vainqueur;

7

Pas une ne dit à l'abeille:
“Je suis cette fois sans parfum!„
Au papillon qui la réveille:
“Cette fois tu m'est importun!„

8

Pas une, en ces plaines fatales
Où tomba plus d'un pauvre enfant,
N'a, par pudeur, de ses pétales
Assombri l'éclat triomphant.

9

De notre deuil tissant leur gloire,
Elles ne nous témoignent rien,
Car les fleurs n'ont pas de mémoire,
Nouvelles dans un monde ancien.

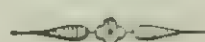
10

O fleurs, de vos tuniques neuves
Refermez tristement les plis:
Ne vous sentez-vous pas les veuves
Des jeunes cœurs ensevelis?

11

A nos malheurs indifférentes,
Vous vous étalez sans remords:
Fleurs de France, un peu nos parentes,
Vous devriez pleurer nos morts.

Sully Prudhomme

بوكتابده اسامیسی مسطور اولانلر

— الفبا صیره‌سیله ...

آ

ا

ب

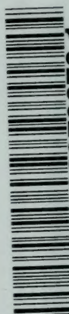
غ

ف

ق

م

مندرجات

3 1761 06979676 1